

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Analýza hospodaření a kontrolních mechanismů města Prostějov
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Terezie Frgalová**
Osobní číslo: **E18065**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Analýza hospodaření a kontrolních mechanismů města Prostějov**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza hospodaření města Prostějov. Student se v práci také zaměří na kontrolní mechanismy a jejich působení proti neefektivnímu vynakládání veřejných prostředků. Součástí práce bude zhodnocení vynakládání veřejných prostředků a navržení vlastních doporučení.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů z oblasti veřejných financí.
- Územní samosprávné celky v ČR.
- Analýza hospodaření města Prostějova.
- Hodnocení výsledků a navržení doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Veřejné finance: vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-577-2.
HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4.
KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
TOMÁŠKOVÁ, Eva a Ivana PAŘÍZKOVÁ. *Veřejné finance – ekonomické souvislosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. Edice učebnice Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. č. 518. ISBN 978-80-210-7749-2.
VAVROCHOVÁ, Simona a Petr KUŠ. *Územní samosprávné celky. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2012. Skripta. ISBN 978-80-86976-26-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Viktor Prokop, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Prohlašuji:

Práci s názvem Analýza hospodaření a kontrolních mechanismů města Prostějov jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 4. 2021

Terezie Frgalová v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří vedoucím mé práce panu Ing. Viktoru Prokopovi Ph.D. Děkuji za jeho postřehy a rady, které mi poskytl během psaní této práce.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena především na analýzu hospodaření města Prostějov. Analýza byla provedena s využitím informací a poznatků ze závěrečných účtů a schválených rozpočtů města. Bylo využito také informací z informačního systému monitoring ministerstva financí. Teoretická část práce je zaměřena na vymezení veřejného sektoru, veřejných financí a rozpočtové soustavy v České republice. V rámci praktické části práce je nejprve seznámení s městem Prostějov a poté následuje analýza rozpočtových příjmů a výdajů v letech 2016–2020. Na závěr práce jsou uvedena doporučení pro efektivnější hospodaření pro příští období.

KLÍČOVÁ SLOVA

Veřejný sektor, veřejné finance, rozpočtová soustava, veřejné výdaje, veřejné příjmy, obec, rozpočet, hospodaření obce

TITLE

Analysis of economy and control mechanisms of the city of Prostějov

ANNOTATION

The bachelor thesis is focused on the analysis of the management of the Prostějov. The analysis was performed using information and knowledge from the closing accounts and budgets of the city. Information from the monitoring information system of the Ministry of Finance was also used. The theoretical part of the work is focused on the delimitation of the public sector, public finances and budget system in the Czech Republic. Within the practical part of the work is first acquaintance with the city of Prostějov and then follows the analysis of budget revenues and expenditures in 2016–2020. At the end of the work are recommendations for more efficient management for the next period.

KEYWORDS

Public sector, public finance, budget system, public expenses, public revenues, municipality, budget, economy of the municipality

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK	8
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK.....	9
ÚVOD	10
1. VEŘEJNÉ FINANCE	11
1.1 Veřejný sektor.....	11
1.2 Teorie veřejné volby	12
1.3 Význam veřejných financí.....	13
1.4 Principy veřejných financí.....	15
1.5. Rozpočtová soustava	15
1.6. Veřejné výdaje	17
1.7. Veřejné příjmy	18
2. VEŘEJNÁ SPRÁVA A HOSPODAŘENÍ OBCÍ	20
2.1. Rozdělení správy	20
2.2. Samospráva v ČR	21
2.3. Územní a zájmová samospráva	22
2.4. Obce.....	23
2.4.1 Působnost obcí.....	23
2.4.2. Orgány obcí	24
2.4.3 Další orgány obce	27
2.5. Hospodaření města	29
3. ANALÝZA HOSPODAŘENÍ MĚSTA	32
3.1. Město Prostějov	32
3.2. Historie města	32
3.3 Současnost města	34
3.4. Příjmy rozpočtu	35
3.5. Výdaje rozpočtu.....	40
4. SOUČASNÉ HOSPODAŘENÍ A JEHO KONTROLA	45
4.1. Analýza současného stavu	45
4.2. Financování města	47
4.3. Analýza kontroly hospodaření města	48
5. NÁVRH DOPORUČENÍ.....	50
ZÁVĚR.....	52
POUŽITÁ LITERATURA.....	54

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Základní charakteristické rysy veřejného sektoru.....	12
Obrázek 2: Rozpočtová soustava v ČR	17
Obrázek 3: Rozdělení veřejné správy v ČR.....	21
Obrázek 4: Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem	30
Obrázek 5: Mapa města Prostějov	32
Obrázek 6: Počet obyvatel města Prostějov dle sčítání lidu od roku 1869.....	33
Obrázek 7: Vlajka města Prostějov.....	34
Obrázek 8: Složky příspěvku pro město Prostějov na rok 2021	47
Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva	26
Tabulka 2: Porovnání některých orgánů obce podle vybraných kritérií.....	28
Tabulka 3: Příjmy města za roky 2016–2020 (v tis. Kč).....	35
Tabulka 4: Příjmy města podle druhového rozdělení za roky 2016–2020 (v tis. Kč).....	36
Tabulka 5: Daňové příjmy města v letech 2016–2020 (v tis. Kč).....	39
Tabulka 6: Výdaje města za roky 2016–2020 (v tis. Kč)	41
Tabulka 7: Členění výdajů města dle ekonomické hlediska v letech 2016–2020 (v tis. Kč).....	41
Tabulka 8: Odvětvové třídění výdajů města v letech 2016–2020 (v tis. Kč)	43
Tabulka 9: Ukazatele pro rok 2021 (v tis. Kč)	45
Tabulka 10: Financování města Prostějov v letech 2017–2021 (v tis. Kč)	47
Graf 1: Příjmy města za roky 2016–2020 (v tis. Kč)	36
Graf 2: Struktura příjmů rozpočtu města Prostějov v letech 2016–2020 (v tis. Kč).....	38
Graf 3: Výdaje města za roky 2016–2020.....	41
Graf 4: Struktura výdajů v letech 2016–2020 (v tis. Kč).....	43

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČNB	Česká národní banka
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
EU	Evropská unie
F. O.	Fyzická osoba
HDP	Hrubý domácí produkt
MěÚ	Městský úřad
MÚK	Městská mimoúrovňová křižovatka
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
P. O.	Právnická osoba

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je hospodaření města Prostějov v letech 2016-2020 a porovnání dílčích let. Cílem je analyzovat hospodaření a kontrolní mechanismy města v letech 2016-2020 a navrhnout případná opatření ke zlepšení v následujících letech.

Práce by měla předkládat reálný stav hospodářské situace města. Tedy fakt, jak město hospodaří. Zda dosahuje závěrečný rozpočet města přebytku či schodku. Tato práce může přispět veřejnosti i samotnému městu k porozumění, zda vynakládá účelně finanční prostředky. Obyvatelé obce by měli mít přehled o finanční situaci města, jelikož je jejich život ovlivněn zejména tím, jak město hospodaří. Práce je rovněž zaměřena na kontrolu hospodaření, která je důležitá jak pro samotnou obec, tak i pro občany. Laická veřejnosti má několik možností, jak kontrolovat hospodaření obcí. Mohou se účastnit jednání zastupitelstva, hodnotit spisy z jednání, dokonce mají možnost vyslovit své názory k závěrečnému účtu obcí. Názory, postřehy či podněty občanů k hospodaření jsou pro obec důležitým zdrojem zpětné vazby. Tato bakalářská práce je rovněž zpětnou vazbou městu v otázkách hospodaření a návrhů doporučení.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních částí. První a druhá kapitola tvoří teoretickou část práce. První kapitola této práce je zaměřena na vysvětlení pojmů týkajících se veřejného sektoru, veřejných financí, rozpočtové soustavy, veřejných příjmů a veřejných výdajů. Následuje další kapitola, kde je vysvětleno rozdělení správy v ČR, se zaměřením na obec. V podkapitolách je vysvětleno postavení obcí a jejich působnost. V kapitole jsou popsány i orgány obcí. Třetí a čtvrtá kapitola tvoří praktickou část. Ve třetí části této práce je představeno město Prostějov, jeho současnost i historie. Součástí kapitoly je i popis příjmů a výdajů rozpočtu. Příjmy a výdaje budou analyzovány dle jejich druhů. Jsou zde rovněž uvedeny kalkulace a údaje ze závěrečných zpráv města. V poslední kapitole je provedena analýza současného stavu hospodaření města a jeho kontrola. V závěru práce jsou uvedena doporučení k lepšímu hospodaření obce.

1. VEŘEJNÉ FINANCE

V první kapitole je provedeno vysvětlení pojmů, které souvisí s veřejnými financemi. Nejprve je vymezen veřejný sektor a s tím související teorie veřejné volby. Další podkapitola definuje význam veřejných financí a jejich funkce. Závěr kapitoly je zaměřen na rozpočtovou soustavu České republiky, veřejné příjmy a výdaje.

1.1 Veřejný sektor

Podobu moderní ekonomiky lze nalézt ve formě smíšené ekonomiky. Tu tvoří subsystém privátního sektoru a subsystém veřejného sektoru. Veřejný sektor lze vymezit jako subsystém smíšené ekonomiky. V současnosti k tomu bývá často připojován i neziskový sektor. Veřejný sektor je založen na tržním principu. Tento sektor zahrnuje instituce a organizace zabývající se specifickými produkcemi a poskytováním veřejných statků nebo jejich redistribucí [4]. Za všeobecné kritérium pro charakterizování veřejného sektoru je považován veřejný zájem a volí se v něm veřejnou volbou.

Charakteristickým znakem veřejného sektoru je společné vlastnictví. Dalším typickým znakem je, že zde vystupují dva druhy aktérů. Jsou to aktéři státní správy a aktéři samosprávy. Jejich role usměrňují zákony. Pro aktéry veřejného sektoru je důležitý veřejný zájem. Obecně se veřejným zájmem označuje takový zájem, jenž slouží potřebám společnosti. Veřejný sektor lze hodnotit z několika různých vybraných hledisek, které lze vidět na obrázku č. 1.

Za aktéry veřejného sektoru se označují takoví činitelé, jejichž činnosti a rozhodnutí mají vliv na provádění a financování veřejných politik. Jsou to především jednotlivci, kteří mají příslušnými právními předpisy uděleny pravomoci k výkonu určitých činností [6]. Patří sem např. jednotliví ministři. Z oblasti samosprávy sem lze zařadit např. hejtmany krajů nebo starosty obcí. Kromě jednotlivců působí ve veřejném sektoru také kolektivní aktéři. Mezi ně patří parlament, vláda a zastupitelstva obcí a krajů. Každý kolektivní (skupinový) aktér má příslušným právním předpisem taktéž stanoveny svoje pravomoci [6]. Každý ze zmíněných subjektů má určitý zájem na řešení záležitosti (problému), často tedy dochází ke vzniku různých rozdílných názorů na řešení. Jedná se o typický problém při rozhodování. Zde vstupují do řešení v rámci veřejné volby především politici.

Obrázek 1: Základní charakteristické rysy veřejného sektoru

Přístup ke zkoumání veřejného sektoru	Výsledek výzkumného přístupu
Systémový	Veřejný sektor je podsystémem smíšené ekonomiky.
Správní	Veřejný sektor je spravován veřejnou správou. Je spravován veřejnou správou, kterou tvoří dva podsystémy – státní správa a samospráva.
Institucionální	Ve veřejné sektoru existují dva základní druhy institucí, a to instituce státní (např. ministerstva) a samosprávné instituce.
Vlastnictví	Existuje státní vlastnictví, a to ve formě státního vlastnictví a vlastnictví samospráv (vlastnictví samosprávných celků či vlastnictví obcí).
Kritérium rozhodování	Hlavním kritériem rozhodování ve veřejném sektoru je veřejný zájem.
Financování veřejných aktivit	Financování veřejných aktivit je realizováno ze soustavy veřejných rozpočtů.

Zdroj: [6]

1.2 Teorie veřejné volby

Ve veřejném sektoru mohou vznikat různé problémy, které je nutné vyřešit. Za problém se označuje nějaká potřeba společnosti, kterou je nutné uspokojit formou veřejné poptávky. Řešení určitého problému probíhá mnohdy formou rozhodování, nejčastěji volbou (výběr z „variant“). Protože se toto rozhodování uskutečňuje ve veřejném sektoru a realizují je subjekty veřejné správy, nazýváme toto rozhodování veřejnou volbou [6]. Může být buď přímá, nebo nepřímá. Veřejná přímá volba je uskutečňována např. prostřednictvím referenda. Veřejná volba nepřímá, tzv. nepřímá zastupitelská demokracie, je realizována prostřednictvím volených zástupců. Dnes se přímé rozhodování už příliš v praxi nepoužívá, a to především kvůli náročnosti na přesnou formulaci otázky, pokud se má dospět k jednoznačnému rozhodnutí a rovněž pro svou zdlouhavost a nákladnost. Pro rozhodování je důležitý volební systém,

způsob zastoupení rozhodovatelů ve volených orgánech, soustava volených zástupců a voličů a preference voličů, které zastupují [8].

Účastníci rozhodování často řeší problém volby ideální varianty. Řeší se např. výběr ekonomicky nejprínosnějšího veřejného programu nebo volba nejvhodnější veřejné zakázky. Jelikož jsou předmětem rozhodování věci veřejné, jde o veřejnou volbu. Zájmy veřejnosti může řešit nejen jedinec, ale i skupina. Veřejný problém je tedy obecným kritériem pro rozhodování. Teorie veřejné volby zkoumá hlasovací postupy, úlohu jednotlivých subjektů v rámci hlasovacích postupů a efektivnost veřejné volby [8]. Ve veřejné volbě působí na rozhodování především zájmy politiků, různé nátlakové skupiny, byrokracie, ale i samotní voliči.

Často se u veřejné volby uplatňuje většinové pravidlo. To bývá ale často propojováno s hrozbou tzv. tyranie menšiny nebo většiny. Při použití většinového pravidla musíme brát v potaz jejich výhody a omezení. Při bližším studiu pravidel se dá zjistit, že žádné z nich není úplně ideální. Všechna většinová pravidla způsobují jistou hlasovací kolizi, respektive poruchu či problém [6]. Tento fakt objasnil Kenneth Arrow a vytvořil větu známou jako Arrowův teorém nemožnosti. Arrow dokazuje, že je nemožné nalézt hlasovací metodu na principu většinového pravidla, která by nezávisela na jednacím pořadí, zaručovala efektivnost a respektovala individuální preference [3].

V demokratických společnostech je možné se setkat i s jinými postupy, např. s pluralitním hlasováním, kdy rozhodovatel řadí své varianty podle preferencí či podle počtu získaných bodů. Rozhodovatel má k dispozici určitý počet bodů, které přiděluje jednotlivým variantám [8]. Varianta, která získá největší počet bodů (hlasů), vyhrává. Velký vliv na kvalitu rozhodování má mimo jiné např. to, s jakým časovým předstihem byli rozhodovatelé seznámeni s návrhy, zda proběhla diskuse s odborníky, a především hodnota samotného návrhu.

1.3 Význam veřejných financí

Obecně platí, že veřejné finance a související pojmy nelze zcela jednoduše a jednoznačně vymezit. Veřejné finance jsou „veřejné“, protože daný pojem souvisí s jejich podstatou a účelem. Jde především o finanční vztahy a operace mezi státem na straně jedné a všemi ekonomickými subjekty v národním hospodářství na straně druhé [5]. Ke stěžejním složkám veřejných financí patří: veřejné příjmy, veřejné výdaje a také daně. Zmíněné složky nejsou neměnné veličiny. Jde na ně ovšem pohlížet i jako na dynamické proměnné, které jsou v úzké provázanosti s působením různých makroekonomických a mikroekonomických faktorů [3]. Jelikož jde o veřejné prostředky, je důležitá kontrola jejich plnění.

Při snaze o definici veřejných financí a dalších souvisejících pojmů je důležité, že se jedná o pojmy, které odrážejí vyvíjející se ekonomické oblasti, na něž existují různé odborné názory a k jejichž analýze je přistupováno odlišnými metodami [4]. Veřejné finance jsou modernějším pojmem sloužícím k označení specifických finančních vtaů a operací probíhajících v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé (občané, domácnosti, firmy, neziskové organizace apod.) [4].

Označení modernější je z toho důvodu, že na počátku 20. století byly používány spíše pojmy „státní finance“ a „municipální finance“ [8]. Veřejné finance jsou naplňovány z daní, poplatků, cel a z jiných příjmů. Peníze jsou vypláceny prostřednictvím veřejných výdajů na poskytování veřejných služeb. Obecně je možné uvést následující oblasti zájmu veřejných financí [7]:

- veřejné financování (vymezení základních principů a hlavních fiskálních funkcí);
- efektivnost využívání nástrojů státních zásahů;
- působení finančních nástrojů a veřejných výdajů na individuální chování a rozhodování;
- charakteristika a typologie veřejných příjmů a výdajů;
- deficit veřejných rozpočtů;
- veřejný dluh.

Za hlavní úkol veřejných financí, se považuje zajištění nejefektivnější metody alokace zdrojů. Jinými slovy získání maximálního užitku při omezených prostředcích. Za veřejné finance se dají označit veřejné peněžní prostředky, ku příkladu veřejné peněžní fondy nebo veřejné rozpočty. Obsahem speciálních finančních vztahů je:

- zabezpečení veřejných statků;
- zajištění financování různých transferů (především sociálních transferů);
- stimulace ekonomických subjektů k určité formě chování.

Aby mohly být dané činnosti profinancovány, existuje tzv. fiskální systém. Hlavním účelem fiskálního systému je vytvořit dostatečný objem veřejných příjmů v rámci různých veřejných rozpočtů (ať už státního, regionálních nebo místních rozpočtů) k profinancování veřejných výdajů [3]. Pro fiskální systém je charakteristický oběh finančních prostředků ve veřejné rozpočtové soustavě. V každém státě mohou být veřejné rozpočtové soustavy složeny

odlišně. Lišit se může i jejich struktura, zdroje jejich příjmů či zásady jejich tvorby apod. Tato odlišnost v různých zemích je dána mnohými faktory, např. historickými, ekonomickými, kulturními nebo i geografickými.

1.4 Principy veřejných financí

Veřejné finance souvisejí s fungováním státu. Jde o peněžní vztahy, kde na jedné straně účinkuje stát. Ve srovnání s ostatními finančními vztahy odehrávajícími se v rámci běžných obchodních, úvěrových nebo pojistných transakcí, kde platí „něco za něco“ (je to obecný princip, který platí dokonce i pro barterový obchod), projevují se ve veřejných financích určitá specifika [4]. Vztahové pojetí je založeno na tom, že veřejné finance jsou vztahy tvorby, rozdělení a užití různých peněžních fondů, přičemž pro tyto vztahy je typické primární využití principů [7]:

- nenávratnost, čímž se liší od ostatních finančních vztahů (např. úvěrových, kde je využíván princip obligatorní návratnosti či vztahů pojistných či využívaných v soukromém sektoru);
- neekvivalence, kdy není přímá vazba mezi příjmy, které do peněžních fondů plynou od různých subjektů (např. daně), a výdaji, které tyto subjekty z těchto fondů získávají (např. na veřejné statky či transfery);
- nedobrovolnost, neboť tyto finanční vztahy jsou podloženy legislativou (např. obligatorní povinnost platit daně ze zákona).

Princip „něco za něco“ nenajde ve veřejných financích své uplatnění. Jednotlivec (nebo firma či jiný subjekt) je donucen přispívat do společného „měšce“ státních nebo místních autorit, aniž by měl zaručeno, že obdrží zpět adekvátní objem veřejných statků či transferů [4]. Dílčí subjekty často mohou ovlivnit rozhodování o veřejných příjmech a veřejných výdajích. Jde ale o skutečnost, která je doprovázena časovým zpožděním. Nelze-li zaručit návratnost (částečnou nebo úplnou) a ekvivalenci, pak nezbyvá, než využít donucovací pravomoci státu a v rámci zákonů a fiskálního systému donutit ekonomické subjekty k nedobrovolnému přispívání do státní (nebo do obecní) pokladny [3].

1.5. Rozpočtová soustava

Rozsah rozpočtové soustavy, která v každém státě tvoří nedílnou součást finančního makrosystému, je závislý na politickém a územním uspořádání státu, na velikosti veřejného sektoru a na tradicích dané země [3]. Rozpočtová soustava představuje systém veřejných rozpočtů. Řadí se sem také orgány a instituce, jenž přispívají ke správnému rozdělování,

dozoru, použití a vytváření finančních zdrojů v tomto systému. V rámci veřejné rozpočtové soustavy se uplatňuje zásada subsidiarity, jenž se snaží, aby v rámci rozhodování o veřejných financích byla přijímána opatření se znalostí potřeb občanů, a tudíž na úrovni k nim nejbližší [5]. V České republice jsou z toho důvodu jak rozpočty, tak i fiskální orgány na úrovni [5]:

- centrální vlády;
- krajů;
- obcí a měst.

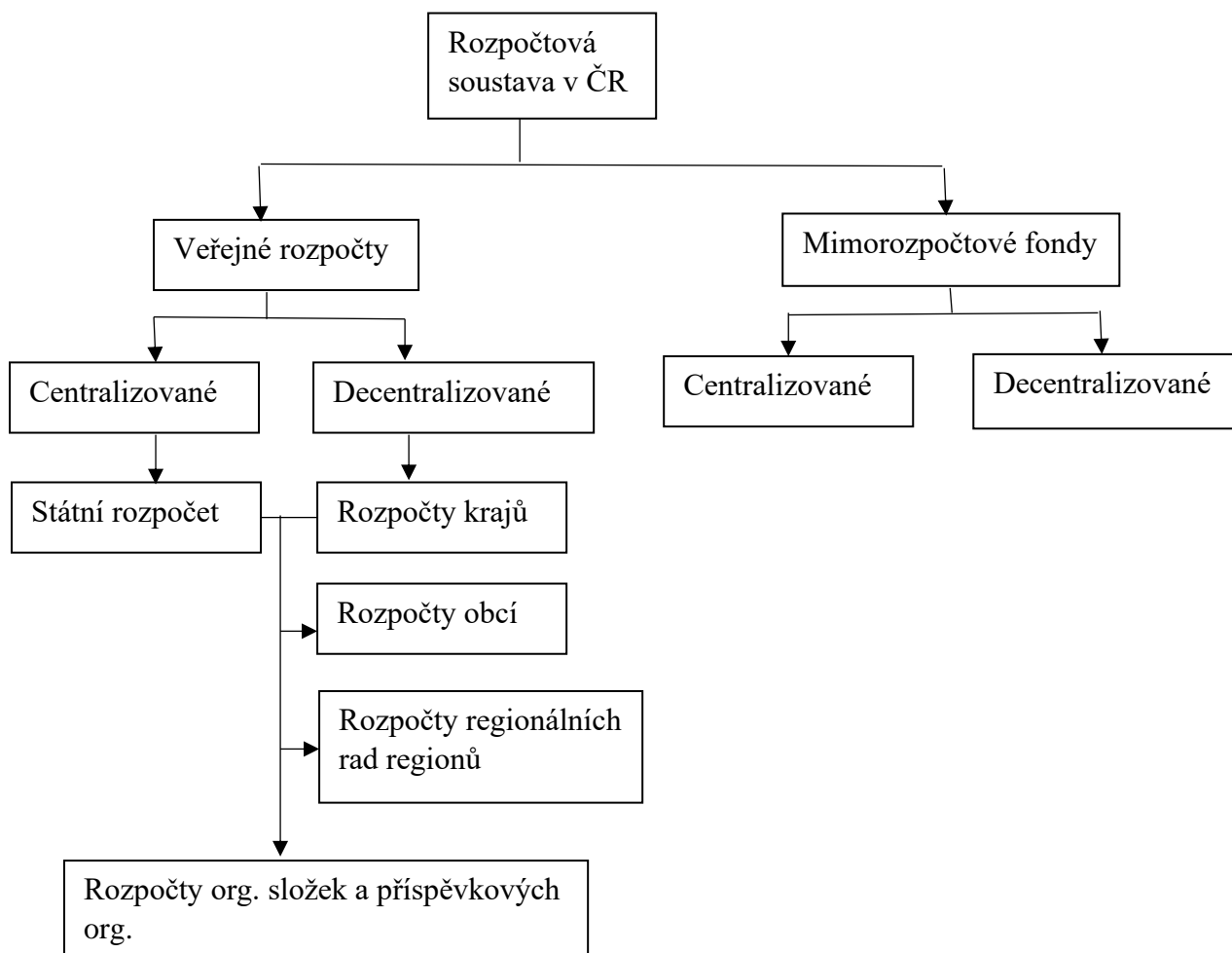
Mezi rozpočty centrální vlády patří státní rozpočet, včetně Národního fondu a Fondu privatizace, šest státních fondů, privatizační fondy a zdravotní pojišťovny [3]. Na úrovni krajů existuje čtrnáct rozpočtů. Na obecní úrovni máme přes 6 200 rozpočtů obcí a měst. Od roku 2006 se uvádí i rozpočty regionálních rad regionů [3]. Na obrázku 2 je zakreslena rozpočtová soustava v České republice.

Každý stupeň veřejné vlády používá rozpočty jako prostředek působení veřejné politiky. Jednotnost rozpočtové soustavy a srovnatelnost rozpočtových procesů je v České republice zabezpečena [4]:

- Rozpočtovými pravidly neboli zákonem, upravujícím hospodaření s rozpočtovými prostředky a s prostředky obcí, a dalšími návaznými vyhláškami;
- daňovou legislativou, kam kromě konkrétních daňových zákonů lze zařadit i zákon o soustavě daní a zákon o správě daní a poplatků;
- finančně správními předpisy o obcích;
- rozpočtovou skladbou, což je závazný předpis o členění příjmů a výdajů v rozpočtové sféře.

Obrázek 2: Rozpočtová soustava v ČR

Zdroj: [3]

1.6. Veřejné výdaje

Veřejné výdaje představují určitou část HDP přerozdělovanou nikoli na principu individuálního rozhodování a preferencí daňových poplatníků, ale prostřednictvím veřejné rozpočtové soustavy na základě tří „principů“ veřejných financí a v tzv. veřejném zájmu [5]. Veřejné výdaje jsou velmi často kryty veřejnými příjmy. Další možností, jak krýt veřejné výdaje, je dluhové financování. Účelem veřejných výdajů je velmi často hrazení různých aktivit vlády. Během času se účel veřejných výdajů rozšířil. Přidali se např. sociální výlohy, ekologické záměry, kulturní a ekonomické cíle. V rámci veřejných výdajů rozlišujeme dvě velké skupiny [3]:

- vládní výdaje;
- transfery.

Vládní výdaje mohou být podle svého účelu rozděleny na vládní výdaje spotřebního charakteru a vládní výdaje investičního charakteru [4]. Obě skupiny vládních výdajů mohou být využity k dotování institucí či financování programů nebo projektů. V důsledku vládních výdajů vzniká produkce statků a služeb (nebo je vyprodukován určitý výkon) [3]. Prostřednictvím vládních výdajů probíhají nákupy do veřejného sektoru.

Transfery jsou označovány jako veřejné prostředky, které jsou poskytovány s určitým cílem různým subjektům, ale nevzniká zde žádné protiplnění (tj. subjekt obdrží transfer, ale nemusí nic vyprodukovat ani poskytnout) [4]. Proto jsou označovány za zvláštní nebo speciální veřejné výdaje. Využívá se principu neekvivalence. Zatímco v případě veřejných výdajů na nákup statků a služeb jsou zatěžovány výrobní kapacity ekonomiky, v případě transferů se nic takového neodehrává [4].

Problémem veřejných výdajů je, že postupem času narůstají. Není to problém jen České republiky. Současná doba pandemie nemoci COVID tomu nenapomáhá. Subjektivní faktory růstu veřejných výdajů souvisí s preferencemi rozhodovatelů o jejich objemu a struktuře, a to zejména politiků, volených zástupců, úředníků, manažerů veřejného sektoru atd. [5]. Růst veřejných výdajů je zapříčiněn především s požadavkem dotovat veřejné služby a statky.

1.7. Veřejné příjmy

Veřejné příjmy naplňují veřejné rozpočty. Plynou jak do státního rozpočtu, tak i do rozpočtů obcí a krajů apod. Významnou složkou veřejných výdajů jsou daně. Existují ale i jiné veřejné příjmy: cla, odvody, tzv. dávky, různé příspěvky, poplatky, příjmy z veřejného podnikání, z nakládání s veřejným majetkem, pokuty, výnosy z emisí státních cenných papírů, úvěry od peněžních institucí [4]. Představují vztahy tvorby veřejných rozpočtů, případně i mimorozpočtových peněžních fondů v rozpočtové soustavě, a souvisejí především s nenávratným přerozdělováním hrubého domácího produktu (např. na rozdíl od návratného přerozdělování formou úvěru) [17]. Obecně lze veřejné příjmy rozdělit na [3]:

- příjmy nenávratné, neúvěrové (daně, sociální pojištění a poplatky);
- příjmy návratné, úvěrové (půjčky);
- příjmy ostatní (výnosy z prodeje majetku);
- příjmy běžné (určitým způsobem se opakují, daně);
- příjmy kapitálové (jednorázové, půjčky, příjmy z prodeje veřejného majetku, poplatky).

Příjmy jsou povinně členěny v rozpočtové skladbě. Rozpočtová skladba třídí příjmy a výdaje do jednotek třídění, kterými jsou povinny označovat své rozpočtované i skutečné příjmy a výdaje [37-]. V České republice z druhového hlediska mají charakter běžný příjmů daňové příjmy, nedaňové příjmy a neinvestiční dotace, charakter kapitálových příjmů pak kapitálové příjmy (tzn. vlastní např. příjmy z prodeje majetku) a investiční dotace, návratné příjmy jsou zachycovány ve třídě financování [17].

2. VEŘEJNÁ SPRÁVA A HOSPODAŘENÍ OBCÍ

Druhá kapitola se zabývá rozdělení správy v České republice. Tato kapitola je především zaměřena na samosprávu. Podrobněji je rozpracována územní samospráva, se zaměřením na obce. V této kapitole jsou také vyjmenovány a popsány orgány obcí. Vymezena je i působnost obcí včetně jejího rozdělení. V kapitole je rovněž definováno hospodaření obcí.

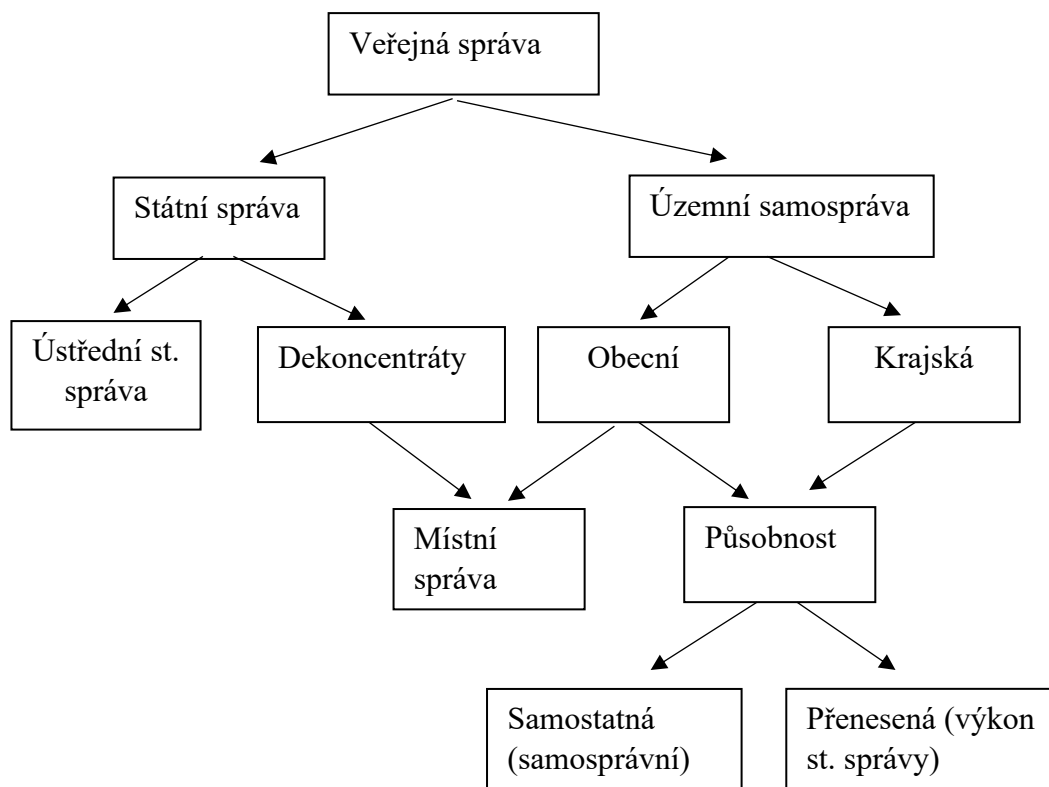
2.1. Rozdělení správy

Veřejné vládnutí je úzce spojeno se státoprávním uspořádáním a s existencí územní samosprávy, která má zejména v Evropě dlouhou tradici [17]. Veřejná správa je důležitou složkou státu, představuje výkon věcí ve veřejném zájmu a správu veřejných záležitostí. Pomocí orgánů, které vykonávají podzákonné a rozkazovací funkce, je zajištěn výkon veřejné správy. Veřejnou správu vykonávají:

- státní orgány, např. vláda nebo ministerstva;
- územní samosprávné orgány, např. kraje a obce.

Veřejná správa ve státě se pak člení na státní správu a veřejnou samosprávu, a popřípadě i na ostatní veřejnou správu. Znaky pro rozdělení veřejné správy se mohou lišit. Veřejnou správou se rozumí činnosti, které zajišťují úlohy na samostatných úrovních ve veřejném zájmu, především v rovině státu a územní samosprávy. Rozdělení správy v České republice je znázorněno na obrázku 3.

Obrázek 3: Rozdělení veřejné správy v ČR

Zdroj: [16]

2.2. Samospráva v ČR

Územní dělení státu je často vymezeno ústavou. Historické tradice státoprávního uspořádání a samosprávního uspořádání v zemi ovlivňují vládní úrovně nebo stupně veřejné vlády [16]. Důležitou částí veřejné správy, vedle státní správy, je samospráva, také i ona je složkou veřejné moci. Jde o konkurenční správní subjekt vůči jiným nositelům veřejné moci [11]. Takto je přispíváno k lepší dělbě práce. Samospráva reprezentuje určitou oblast veřejné správy. Tato oblast je zákonem svěřena takovým činitelům, kterých se to přímo dotýká. Jsou to především obce a kraje.

Základem samosprávy je, že řídí záležitosti, jenž se přímo týkají obyvatel. Spravování vlastních záležitostí si vyžaduje určitý právní rámec, který je v českém právním řádu zakotven jak ústavními, tak ostatními zákony [9]. Samospráva se vykonává vlastním jménem, vlastními prostředky, a především na vlastní zodpovědnost. Samospráva je veřejná správa uskutečňována činiteli, kteří se liší od činitelů státu, ale jsou státem schváleni. Pokud některá z nadvládnic

rozhodnutí samosprávy nejsou uskutečňována samovolně, mohou být vynucena prostřednictvím státních nástrojů.

Samospráva tvoří důležitý prvek demokracie. Schopností samosprávy je v zájmu obyvatel spravovat veřejné záležitosti. Podle Ústavy ČR klasifikujeme dvě úrovně samosprávy: vyšší územní samosprávné celky (kraje) a základní územní samosprávné celky (obce). V samosprávě převažují prvky kolegiálního řízení nad individuálním, laického složení hlavních orgánů nad byrokratickým a princip volby hlavních orgánů nad jmenováním [11]. Základními prvky samosprávy jsou [11]:

- území nebo lidská činnost, vůči kterým působí;
- osoby podřazené samosprávě;
- existence samosprávy jako právnické osoby veřejného práva se soustavou samosprávných orgánů;
- vlastní hospodaření a rozpočet.

2.3. Územní a zájmová samospráva

Obecně se samospráva dělí na územní a zájmovou. Ke vzniku územní či zájmové samosprávy je potřeba tzv. veřejnoprávní korporace. Jedná se o subjekt veřejné správy, který má pravomoc plnit určité úkoly. Mezi veřejnoprávní korporace na úrovni územní samosprávy můžeme zařadit na vyšší úrovni kraje a na nižší úrovni obce. Pro územní samosprávu je důležitá správa určitého území, ale i na jednom území může působit několik územních samospráv rozdílných stupňů. Je pro ni tedy typická správa záležitostí, které se týkají určité vymezené oblasti a obyvatel, kteří zde žijí. Za základní stupeň územní samosprávy je považována obec. Rozlišuje se i samospráva na úrovni městských částí, a to ve větších městech. Mohou se vyskytovat i vyšší úrovně samosprávných celků, jako okresy, kraje, provincie apod.

V současných podmínkách je rozvoj územní samosprávy a demokratických forem rozhodování do značné míry dán kultivací komunitních struktur a postupnou renesancí zájmového, spolkového a politického života komunit [9]. Důležitá je ale i účast občanů na správě území. V dnešní době je nicméně stále častější pasivní postoj občanů k politickému dění na úrovni obce i na úrovni státu. Pro každý stupeň územní samosprávy je typické, že představuje [13]:

- územní celek, geograficky ohraničený – charakteristickým rysem je území;
- společenství občanů – charakteristickým rysem je občan;

- samosprávu veřejných záležitostí, které se týkají daného společenství občanů – tzn. funkce – vlastní kompetence, působnost.

Pro zájmovou samosprávu je typické, že kontrolu, chod, řízení a činnosti vykonávají odborné osoby v určitém oboru. Zájmovou samosprávu můžeme rozlišovat na profesní samosprávu s nucenou příslušností osob určité profese, na samosprávu bez nucené příslušnosti, ovšem státem vytvořenými veřejnoprávními korporacemi, a na akademickou samosprávu vysokých škol [11]. Chování členů sdružení zájmové samosprávy je možné korigovat předpisy daného společenství. Nejčastěji se publikují statutární předpisy. Existují tři typy předpisů: předpisy, které neukládají povinnosti, předpisy, které ukládají povinnost pouze členům komory nebo veřejné vysoké školy, a předpisy, které ukládají povinnosti nečlenům komory nebo vysoké škole [28].

2.4. Obce

Stěžejní a základní jednotkou územní samosprávy je podle Ústavy ČR obec. Kromě Ústavy ČR byla činnost obce upravena v zákoně ČNR č. 376/1990 Sb. o obcích. 1. 1. 2001 nabyl účinnosti nový zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Obec disponuje v právních vztazích právní subjektivitou, vystupuje jako právnická osoba. Pro právní subjektivitu obce je důležité, že se váže k samosprávě jako takové, nikoli na orgány obce. V soukromoprávních vztazích účinkuje vždy obec. Postavení obce je stále významnější, což je výsledkem probíhající decentralizace kompetencí a odpovědnosti za zabezpečování různých druhů veřejných statků pro obyvatelstvo ze státu na územní samosprávu [13].

Mezi charakteristické znaky obce lze zařadit:

- území spravované danou obcí;
- orgány obce;
- obyvatele obce;
- vlastní majetek obce;
- hospodaření podle rozpočtu obce.

2.4.1 Působnost obcí

Obce provádějí celou řadu činností a disponují značným množstvím kompetencí. Činnosti a kompetence obce jsou uvedeny v náležitých předpisech a zákonech. Působnost je oblast činnosti subjektu veřejné správy v rámci úpravy určitých společenských vztahů (věcná působnost), na určitém území (místní či územní působnost), vůči určitému okruhu osob

a v určitém čase (časová působnost) [11]. V rozsahu své působnosti vykonává obec svou pravomoc. Pravomoc je souhrn nástrojů, kterými obec vykonává svěřené úlohy. Dílčí činnosti obce se dají rozdělit na dvě skupiny podle působnosti. Na přenesenou působnost a na samostatnou působnost.

Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů a které do samostatné působnosti obce svěří zákon [13]. Jedná se o takové věci, o kterých obec rozhoduje sama. Především jde o uspokojení požadavků obyvatel. Může jít konkrétně o dopravu, bydlení, nárok na informace, ochranu zdraví, výchovu, vzdělávání, ochranu veřejného pořádku a kulturní rozvoj. Obce v České republice provádějí samosprávu a veřejnou správu v rámci samostatné působnosti. Zastupitelstvo obce pověří vykonáním výkonné orgány obecního úřadu. Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí jen právním řádem, není vázána interními akty (usnesení, směrnice, metodické pokyny, instrukce) státu ani kraje [11].

Oproti samostatné působnosti je výkon přenesené působnosti obce prostřednictvím činných orgánů podřízen a sledován orgány státní správy. Výkon přenesené působnosti státní správy je stanoven v zákoně o obcích, ale i v jiných zákonech. Obecní úřad musí provádět přenesenou působnost v rozsahu, který je stanoven v těchto zákonech. Právo ale i povinnost, takto se může označit výkon přenesené působnosti. Jelikož obyvatelé disponují právem na fungující veřejnou správu, je povinností obce, ale i České republiky, řádně zajistit a zabezpečit výkon přenesené působnosti, a to především proto, že jsou takto uskutečňována jejich práva. Za výkon přenesené působnosti obec odpovídá státu, i když konkrétní možnost sankce je upravena jen jako případný regres, pokud stát uhradí škodu způsobenou samosprávou při výkonu přenesené státní správy [11].

2.4.2. Orgány obcí

U obcí můžeme rozeznávat orgány z hlediska [11]:

1. Jejich složení:
  - a) kolegiální, složené z více osob;
  - b) individuální, tvořené jedincem.
2. Demokratické legitimacy:
  - a) přímo volené občany;
  - b) volené zastupitelstvem;
  - c) ustanovované jinak.
3. Právního základu:

- a) prvotně ústavně zakotvené (např. zastupitelstvo obce);
- b) prvotně zákonně zakotvené (např. ostatní orgány v obci).

Zastupitelstvo obce je orgán, který je zanesen v Ústavě České republiky. Často je zastupitelstvo bráno jako nejvýznamnější orgán obce, jenž dominuje nad ostatními orgány. Zastupitelstvu obce náleží právo rozhodovat o otázkách, které jsou v jeho kompetenci. Disponuje rozhodovací pravomocí. Pro rozhodnutí, volbu, resp. usnesení, platí princip nadpoloviční většiny, tzn. pro usnesení či rozhodnutí musí být nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva [13]. Schůze zastupitelstva jsou veřejná. Zastupitelstvo obce rozhoduje a schvaluje např. [10]:

- rozpočet obce, závěrečný účet a účetní závěrku obce;
- program rozvoje obce a zřizuje trvalé a dočasné peněžní fondy obce;
- zřizování a rušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce;
- založení nebo rušení právnických osob (schvaluje jejich zakladatelské listiny apod.);
- vydávání obecně závazných vyhlášek obce, vyhlášení místního referenda;
- návrhy na změny katastrálních území uvnitř obce, dohody o změně hranic obce a o slučování obcí;
- zřizování a rušení výborů, volbu jejich předsedy a dalších členů;
- volbu starosty, místostarosty obce a dalších členů rady obce, stanovení výše odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce;
- zřizování a rušení obecní policie;
- spolupráci obce s jinými obcemi, zřízení a názvy částí obce, názvy ulic a dalších veřejných prostranství, vydání komunálních dluhopisů, zastavení nemovitých věcí;
- udělení a odnímání čestných občanství obce, uzavírání smluv o sdružení;
- stanovení pravidel pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce, vklady peněžité i nepeněžité do právnických osob.

Zastupitelstvo v České republice disponuje rozsáhlými pravomocemi i odpovědností. V rámci zákona smí zastupitelstvo přesunout některé rozhodovací pravomoci na radu obce. Počet členů zastupitelstva může být od pěti až po padesát pět. Rozhodující pro stanovení počtu členů je stav obyvatel obce k 1. lednu roku, v němž se konají volby do obecních zastupitelstev [10]. Rozdělení počtu zastupitelů dle počtu obyvatel je zobrazeno v tabulce č. 1.

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel v obci	Počet členů zastupitelstva
Do 500 obyvatel	5 až 15 členů
Nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
Nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
Nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
Nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
Nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: [10]

Rada obce je výkonným orgánem obce. Za výkon odpovídá zastupitelstvu. Jednání rady nejsou veřejná. Rada rozhoduje o mnoha důležitých záležitostech. Její rozhodnutí je odsouhlaseno, pokud je pro nadpoloviční většina veškerých členů. Členové rady jsou voleni z členů zastupitelstva. Jsou jimi mimo jiné starosta, místostarosta či radní. Počet členů rady obce je lichý, v současné době nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva, přičemž počet členů může být pět až jedenáct [15]. K zasedání rady dochází podle nutnosti. Rada obce má tyto pravomoci [13]:

- připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva, zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu;
- plní funkce zakladatele nebo zřizovatele vůči právnickým osobám a organizačním složkám obce, rozhoduje o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce;
- rozhoduje o věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, zřizuje či ruší komise;
- ukládá pokuty v samostatné působnosti, kontroluje plnění úkolů obecním úřadem v samostatné působnosti;
- stanovuje pravidla pro přijímání a vyřizování petic, vydává nařízení obce;
- schvaluje organizační řád obecního úřadu.

Starosta reprezentuje obec. Je považován za hlavního činitele obce. Pokud není ustanoven do funkce tajemník, který by usměrňoval a dohlížel na zaměstnance úřadu, vykonává tyto funkce starosta. Na pozici starosty a místostarosty je vybíráno z jednotlivých členů zastupitelstva. Způsob volby (veřejný, tajný) zákon neurčuje a je plně v dispozici zastupitelstva, které jej má upravit v jednacím řádu [11]. Starosta svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva

obce a zápis z jednání rady obce [10]. Pokud není starosta k zastížení, zastává jeho funkce místostarosta či náměstek primátora.

Ve vedení **Obecního úřadu (magistrátu)** stojí starosta (primátor). Dále jsou to místostarosta (místostarostové), tajemník a zaměstnanci obecního úřadu. Rada obce může pro jednotlivé úseky činností obecního úřadu zřídit odbory a oddělení, jejichž struktura není stanovena [12]. V rámci samostatné působnosti obecní úřad vykonává činnosti, jenž mu přikáže rada či zastupitelstvo. Podporuje výbory a komise v jejich úkolech, v případě potřeby za ně vykonává určité činnosti. Státní správu provádí v rozsahu přenesené působnosti, pokud se netýká činností, které jsou v gesci jiného orgánu obce. Obecní úřad se stará a spravuje úřední desku.

Tajemník je zaměstnanec úřadu. Tajemník je odpovědný za realizaci úkolů a činností, které spadají pod obecní úřad. Zodpovídá se starostovi. V případě, že na úřadu není zaměstnán tajemník, zastává jeho funkci starosta. Smí být příslušníkem politických stran či hnutí, ale nemůže zastávat pozice v těchto hnutí a stranách. Plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obecního úřadu, řídí a kontroluje jejich činnosti a stanoví platy zaměstnancům podle mzdových předpisů v rozpočtové sféře [13].

2.4.3 Další orgány obce

Mezi další orgány obce se řadí:

1. **Výbory**, jež zřizuje zastupitelstvo jako své iniciativní a kontrolní orgány [10]. Jsou odpovědné zastupitelstvu. Prezентují zastupitelstvu také své plány, návrhy a stanoviska. Předsedou výboru je s výjimkou výboru osadního vždy člen zastupitelstva obce, kterého volí, jakožto i ostatní členy, zastupitelstvo obce [11]. Je pouze na rozhodnutí zastupitelstva, kolik a jaké výbory budou vytvořeny. V obci se zřizují tyto výbory [10]:
  - **finanční výbor** – provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a plní další úkoly dané zastupitelstvem,
  - **kontrolní výbor** – kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce, kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti a plní také další kontrolní úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo,
  - **výbor pro národnostní menšiny** – pokud se v obcích podle posledního sčítání lidu hlásí k jiné národnosti než české alespoň 10 % občanů,

- **osadní výbor (místní výbor)** – je oprávněn: předkládat zastupitelstvu, radě obce a výborům návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce, vyjadřovat se k návrhům předkládaným zastupitelstvu obce a radě obce k rozhodnutí, vyjadřovat se k připomínkám a podnětům předkládaným občany obce.

Kontrolní a finanční výbory se musejí skládat alespoň ze tří členů. Členy nemohou být starosta, místopředseda, tajemník ani jiní členové, kteří se zabývají hospodařením obce [15]. Členové osadního výboru jsou občané, kteří bydlí v té části obce, pro kterou je osadní výbor ustaven.

2. **Komise**, které může zřídit rada obce jako své iniciativní a poradní orgány [12]. Komise směřují prezentovat své podněty, návrhy a plány. Komise je též výkonným orgánem, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti obce [15]. V rámci samostatné působnosti odpovídá radě obce, v rámci přenesené působnosti jsou odpovědní starostovi obce.
3. **Zvláštní orgány obce**, ty v případech stanovených zákonem zřizuje starosta pro výkon přenesené působnosti, jmenuje a odvolává jejich členy při respektování zákonných odborných požadavků [11]. Tyto orgány je možné vytvořit buď jako skupinové orgány, nebo jako individuální orgán. Lidé, kteří jsou ve vedení zvláštního orgánu obce musejí disponovat určitými odbornými vlastnostmi, musejí být odborně způsobilí. Zvláštními orgány obce mohou být např. přestupková komise, krizový štáb obce a povodňová komise [11].

V tabulce č. 2 je provedeno porovnání některých orgánů obce podle vybraných kritérií.

Tabulka 2: Porovnání některých orgánů obce podle vybraných kritérií

	Výbor	Komise	Osadní výbor	Zvláštní orgán
Zřizuje	Zastupitelstvo	Rada	Zastupitelstvo	Starosta
Funkce	Iniciativní, kontrolní	Poradní, iniciativní	Iniciativní, kontrolní	Stanoveny zvl. zákonem
Působnost	Samostatná	Samostatná (přenesená)	Samostatná	Přenesená
Předseda	Člen zastupitelstva	Určí rada	Volen zastupitelstvem	Jmenuje starosta
Počet členů	Nejméně 3, vždy lichý	Stanoví rada	Nejméně 3, stanoví zastupitelstvo	Stanoví starosta
Schůze	Podle potřeby	Podle potřeby	Podle potřeby	Podle potřeby

Zdroj: [12]

2.5. Hospodaření města

Rozpočty obcí i rozpočty vyšších stupňů územní samosprávy jsou nástrojem realizace koncepce dlouhodobého sociálního a ekonomického rozvoje daného území, nástrojem prosazování vlastního poslání územní samosprávy, nástrojem prosazování lokálních zájmů a preferencí obyvatelstva, které žije na daném území [17]. Obecní rozpočty jsou důležitým článkem v soustavě veřejných rozpočtů ve vyspělých zemích [14]. Podstatou každého hospodaření obce je rozpočet. Na rozpočet lze nahlížet jako na prostředek, který se využívá především k zajištění financování obecní politiky. Dochází zde k souhře příjmů a výdajů. Často ale dochází k časovému nesouladu mezi příjmy a výdaji. Především proto, že rozpočet je toková veličina a na příslušném příjmovém a výdajovém účtu nikdy není stav rozpočtovaných příjmů a výdajů, jelikož v rozpočtovém období se z došlých příjmů plynule uhrazují výdaje [18]. Územní rozpočet je možné charakterizovat jako [15]:

- decentralizovaný peněžní fond – ten se tvoří, rozděluje a používá na principu návratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence;
- podle účetního hlediska je bilancí, jež vybalancovává příjmy a výdaje;
- je také důležitým rozpočtovým plánem, podle kterého se hospodaří;
- nástrojem realizace koncepce regionální politiky na úrovni územních samospráv.

Návrh rozpočtu vytváří finanční odbor obce. Je to jedna z nejobtížnějších etap, neboť jde o to, aby naplánované příjmy, jak vlastní, tak příjmy, plynoucí do územních rozpočtů ve formě transferů z jiných veřejných rozpočtů či od různých subjektů (dary aj.) i naplánované výdaje na zabezpečení veřejných statků, výdajových programů, byly reálné [14]. Každá obec má povinnost na internetových stránkách obce nebo na úřední desce publikovat návrh rozpočtu. Návrh musí být zveřejněn alespoň 15 dní před zamýšleným jednáním o rozpočtu. Na stránkách obce je vždy zpřístupněno kompletní znění návrhu. Na úřední desce může být návrh zveřejněn v užším rozsahu, který obsahuje alespoň údaje o příjmech a výdajích rozpočtu v třídění podle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby [35]. Rozpočet obce plní tyto důležité funkce [15]:

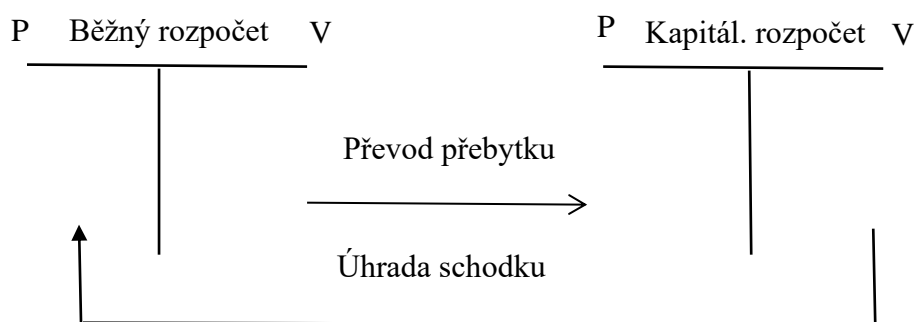
- **alokační**, která je pro územní samosprávy důležitá, prostřednictvím finančních prostředků soustředěných v územním rozpočtu se financují různé potřeby ve veřejném sektoru, resp. zabezpečování veřejných statků;

- **redistribuční**, která prostřednictvím přerozdělování části finančních prostředků z rozpočtu regionu do rozpočtů obcí je možné ovlivňovat rovnoměrný ekonomický a sociální rozvoj v obcích na území regionu;
- **stabilizační**, jenž svými aktivitami ovlivňuje růst ekonomického potenciálu daného území, např. vybudováním technické infrastruktury apod.

Obce vytváří svůj rozpočet tak, že velmi často sestavují dva dílčí rozpočty. A to běžný rozpočet a kapitálový rozpočet. Běžný rozpočet je výsledkem hospodaření za využití běžných příjmů a běžných výdajů, kde se většina opakuje každý rok. Běžnými příjmy se hradí běžné provozní výdaje. Oddělení běžného hospodaření od investičního umožňuje analyzovat nutnost využívání návratných příjmů na financování investic [18].

Běžný rozpočet by měl být vyrovnaný. Taková situace nastává v případě, že se příjmy rovnají výdajům. Může ale nastat i stav, kdy jsou příjmy nižší než výdaje. Takový rozpočet je deficitní. V případě, že jsou příjmy vyšší než výdaje, vzniká přebytek. Dosažením přebytku zůstanou městu nepoužité finanční prostředky, které může použít na splácení dluhu nebo na vytvoření finanční rezervy pro léta deficitního rozpočtu [2]. Na obrázku 4 je znázorněno, jaký je vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem.

Obrázek 4: Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem

Zdroj: [18]

Aby bylo zajištěno efektivní vynakládání finančních prostředků musí existovat i určitá forma kontroly veřejných financí a hospodaření institucí. Pokud je tato kontrola vhodně nastavena, přispívá nejen k eliminaci případných nelegálních aktivit, ale v obecné rovině i k racionálnímu využívání omezených zdrojů společnosti [3]. Kontrolu mohou provádět buď určité instituce či organizace nebo může kontrolu provádět veřejnost. Mezi instituce, jenž se zabývají kontrolou patří např. Parlament České republiky, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže či Nejvyšší kontrolní úřad. Veřejnost má právo kontrolovat vynakládání prostředků

k financování, aby tak mohli vykonávat, je důležité mít přístup k informacím. V obecné rovině je možné konstatovat, že občané mají na tyto informace právo, které jim zaručuje zákon o svobodném přístupu k informacím (č. 106/1999 Sb.) [3].

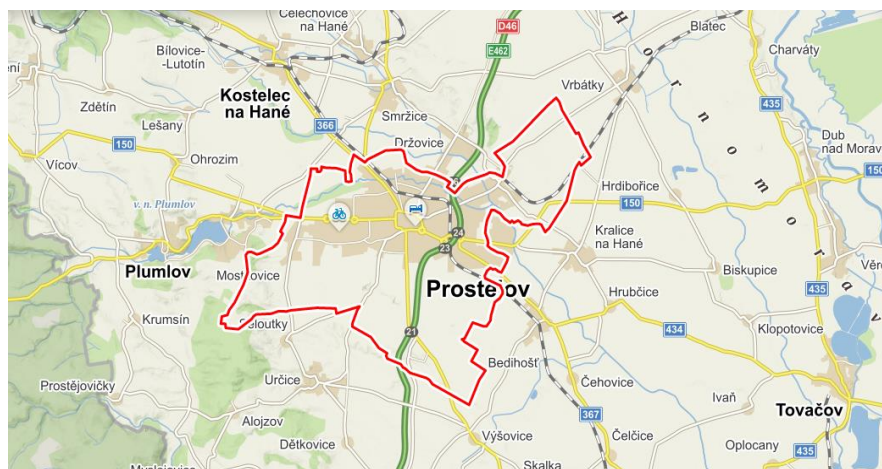
3. ANALÝZA HOSPODAŘENÍ MĚSTA

Třetí kapitola porovnává hospodaření města Prostějov mezi lety 2016–2020. Na úvod je představeno město Prostějov. Součástí kapitoly je roztrídění příjmů a výdajů dle jejich druhů. Příjmy a výdaje jsou v této kapitole analyzovány a uvedeny v tabulkách. Analýza příjmů a výdajů je za období 2016–2020.

3.1. Město Prostějov

Statutární město Prostějov se rozkládá ve středu Moravy. Prostějov lze považovat za největší město regionu Prostějovsko. Leží v Olomouckém kraji, zhruba 20 km od Olomouce. Prostějov se rozprostírá v severní části Hornomoravského úvalu, východně od Dražanské vrchoviny, v rovině, která se nazývá Haná na 49 stupni severní zeměpisné šířky a 17 stupni východní zeměpisné délky [32]. Prostějovem protékají dvě menší říčky, a to Hloučela a Romže. Počet obyvatel k 1. 1. 2020 byl 43 651, z toho 20 494 mužů a 23 157 žen [20]. Na obrázku 5 je vyobrazeno město Prostějov.

Obrázek 5: Mapa města Prostějov

Zdroj: [23]

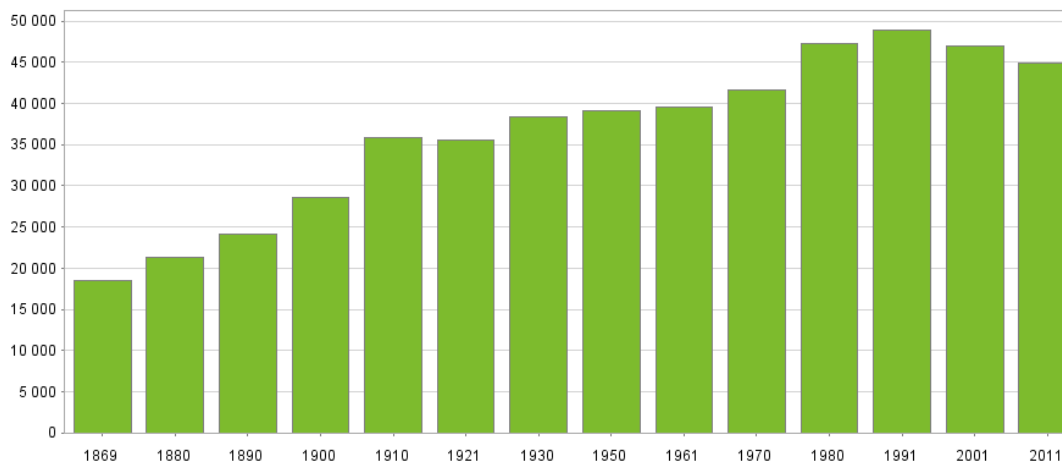
3.2. Historie města

První sídla se v tomto okolí objevila už v letech 5 000 př. n. l. První písemné zmínky o městečku Prostějovice sahají do roku 1141. V letech 1213 se zde zdržoval král Přemysl I. a markrabě Vladislav Jindřich. Od roku 1365 začal být Prostějov označován jako městečko. A díky tomu bylo Prostějovu uděleno právo výročního trhu. Následkem toho byl statut Prostějova pozvednut z městečka na město. Během husitského období dochází k zmírnění vývoje. Město bylo v roce 1431 vydrancováno a vypáleno armádou Albrechta Rakouského. K následnému rozkvětu dochází se zrodem židovského města a s tím spojenému rodu

Pernštejnů, za jejichž vlády začalo město znovu ožít. V roce 1527 v Prostějově Kašpar Aorgus vytiskl první českou knihu na Moravě. Obrázek 6 ukazuje vývoj počtu obyvatel podle sčítání lidu.

Obrázek 6: Počet obyvatel města Prostějov dle sčítání lidu od roku 1869

Zdroj: [20]

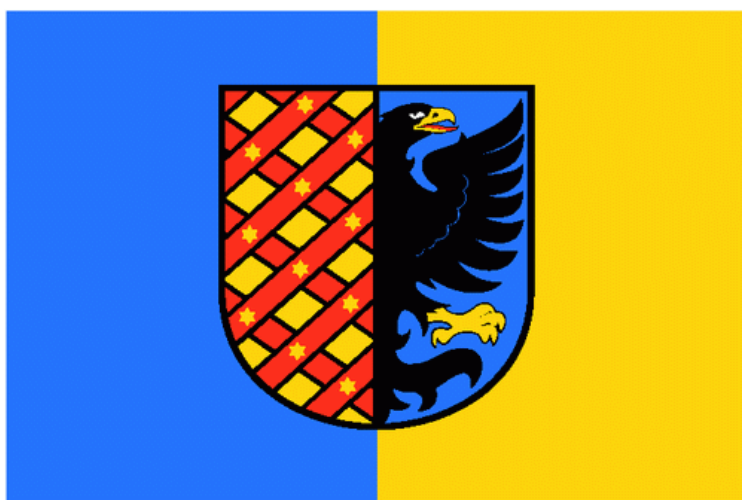
Během roku 1918 se vyvíjelo hospodářství i kultura Prostějova. V průběhu druhé světové války došlo opět k ochromení následkem nacistické okupace. Nacistická nadvláda zapříčinila likvidaci židovské obce. Druhá světová válka měla na město Prostějov velký dopad, zemřelo asi 1 430 lidí, z toho 1 300 bylo židovského původu. Mnoho židů z Prostějova bylo odsunuto do koncentračních a vyhlazovacích táborů. Velká většina z nich se už nikdy nevrátila. V Prostějově byla velká židovská komunita, která v té době byla druhou největší na Moravě. Okolo roku 1900 zde bydlelo 1 680 Židů.

V roce 1945 byl v Prostějově vytvořen národní podnik, do kterého byly začleněny mnohé oděvní firmy. Později vzniká národní podnik OP Prostějov. Roku 1953 se konal protest proti likvidaci sochy T. G. Masaryka z hlavního náměstí. Následkem této demonstrace bylo podrobena výslechu 90 osob, z toho 43 bylo posláno před soud a 20 osob bylo odsouzeno [1]. S příchodem okupace sovětskými vojsky byli roku 1968 ve městě zastřeleni tři občané a mnoho dalších bylo zraněno. Po revoluci následovaly první svobodné volby. Docházelo také k zásadním změnám v důsledku privatizace, restitucí a vzniku tržního prostředí v oblasti průmyslu [32]. Uspořádání odvětví průmyslu v Prostějově se nijak neliší od uspořádání, v předválečném období a po roce 1945.

3.3. Současnost města

Prostějov spravuje zastupitelstvo města. Zastupitelstvo zde zastupuje nejvyšší orgán samostatné působnosti. Každé 4 roky probíhají volby do obecních zastupitelstev, během nichž občané volí členy zastupitelstva. Zastupitelstvo města Prostějova má 35 členů. Jelikož je Prostějov statutární město, primátorem je od roku 2018 Mgr. František Jura. Do roku 2018 byla primátorkou města Prostějova RNDr. Alena Rašková. Na obrázku 7 je zobrazena vlajka města.

Obrázek 7: Vlajka města Prostějov

Zdroj: [32]

V rámci zastupitelstva má Prostějov zřízen Finanční výbor a Kontrolní výbor. Oba tyto výbory mají po 13 členech včetně předsedy. Dále má Prostějov ustavenou komisi Zastupitelstva pro regeneraci městské památkové zóny. Jelikož má Prostějov šest místních částí, jsou zřízeny i tyto osadní výbory:

- Vrahovice, Čechůvky;
- Krasice, Čechovice, Domamyslice;
- Žešov.

Rada města Prostějova také založila tyto komise [32]: Komise sportovní, Komise výstavby, Komise školská, Komise pro dopravu, Komise pro kulturu, Komise životního prostředí, Komise pro cestovní ruch a podporu podnikání, Komise sociální a zdravotní, Komise pro bezpečnost a prevenci kriminality, Bytová komise, Komise Prostějov Zdravé město a místní Agenda 21, Komise pro IT a Smart city.

Město Prostějov zřídilo a spravuje také tyto příspěvkové organizace: Kino METRO 70, Městská knihovna Prostějov, Městské divadlo, Reálné gymnázium na Studentské,

Sportcentrum – dům dětí a mládeže, Mateřská škola na Moravské ul., Mateřská škola na Partyzánské ul., Mateřská škola na Rumunské ul., Mateřská škola na Smetanové ul., Mateřská škola na Šárce, Mateřská škola na Palackého tř., Mateřská škola na Melantrichově ul., Mateřská škola na Kollárové ul., Mateřská škola Jana Železného, Základní škola na Studentské ul., Základní škola Jana Železného, Základní škola na Kollárové ul., Základní škola na Melantrichově ul., Základní škola na Palackého tř., Základní škola Dr. Horáka, Základní škola na ul. E. Valenty.

Prostějov je také zapojen do projektu Zdravé město a místní Agenda 21. Zdravé město znamená označení pro město, jež se iniciativně podílí na mezinárodním Projektu Zdravé město, které je pod záštitou Světové zdravotní organizace OSN. Členové takového sdružení mohou užívat různá nabízená poradenství, podpory a služby odborníků asociace. Úkolem místní Agendy 21 je úsilí zkvalitnit místní veřejné správy, tak aby odpovídaly mezinárodním standardům, především dokumentu Organizace spojených národů „Agenda 21“.

3.4. Příjmy rozpočtu

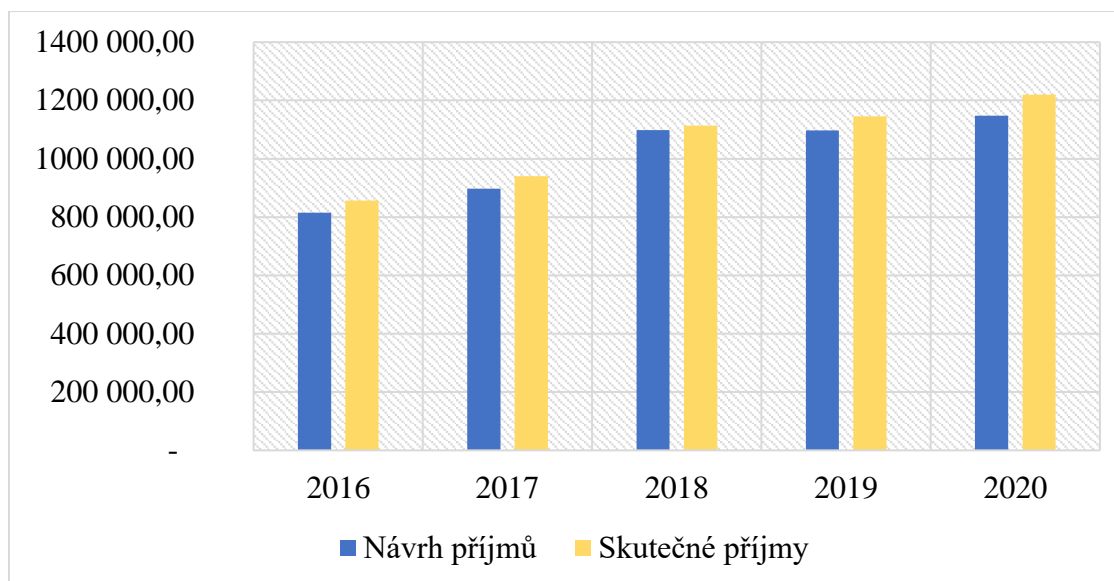
Příjmy obce je možné rozčlenit dle druhu na daňové příjmy, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. V tabulce 3 a grafu 1 lze vidět porovnání příjmů mezi roky 2016 až 2020. Jsou zde uvedeny plánované příjmy a skutečné příjmy.

Tabulka 3: Příjmy města za roky 2016–2020 (v tis. Kč)

Rok	Návrh příjmů	Skutečné příjmy
2016	815 551,8	856 450,5
2017	897 015,5	940 121,9
2018	1 098 193,2	1 113 818,1
2019	1 097 622,1	1 145 981,2
2020	1 148 222,6	1 220 017,3

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Skutečné příjmy byly ve všech uvedených letech vyšší než návrh příjmů. Lze si všimnout, že ve všech letech příjmy rok od roku rostly. Příjmy v roce 2016 a roce 2020 se značně liší svým objemem. Příjmy vzrostly až o 363 566,78 (tis. Kč). Mezi roky 2019 a 2020 je rozdíl 74 036,11 (tis. Kč), což je růst o 6,46 %. V následující tabulce 4 jsou uvedeny příjmy dle druhu, za jednotlivé roky 2016 až 2020.

Graf 1: Příjmy města za roky 2016–2020 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Tabulka 4: Příjmy města podle druhového rozdělení za roky 2016–2020 (v tis. Kč)

Druh příjmu/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Daňové příjmy	653 894,2	712 536,6	768 798,2	820 119,9	767 078,6
Přijaté transfery	73 383,2	99 173,6	116 684,2	174 679,8	291 109,2
Nedaňové příjmy	126 751,0	120 776,5	136 892,3	130 877,9	147 290,8
Kapitálové příjmy	2 424,4	7 635,8	91 444,1	20 304,3	14 539,6
Celkem	856 452,8	940 122,5	1 113 818,8	1 145 982,0	1 220 018,2

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Celkové příjmy zaznamenaly růst ve všech uvedených letech. V roce 2017 byl nárůst o 8,9 % oproti předešlému roku. Především v roce 2017 došlo k navýšení příjmů z DPFO a z daně ze zboží a služeb v tuzemsku. Nejvyšší vliv na tyto příjmy má hospodářský stav v daném státě. Lze tedy říct, že v České republice v roce 2017 bylo vyšší tempo ekonomického růstu [19]. Pokud rostou příjmy (domácností, společností, organizací) je logické, že rostou i jejich výdaje.

V roce 2018 došlo ke zvýšení příjmů o skoro 16 %, přesně tedy o 15,6 % oproti roku 2017. Největším zdrojem příjmů pro město Prostějov v roce 2018 byly daně z příjmů právnických a fyzických osob, což bylo způsobeno zejména nárůstem mezd a platů. Následující rok nebyl nárůst tak výrazný. V roce 2019 vzrostly příjmy oproti roku 2018 o 2,8 %. Opět

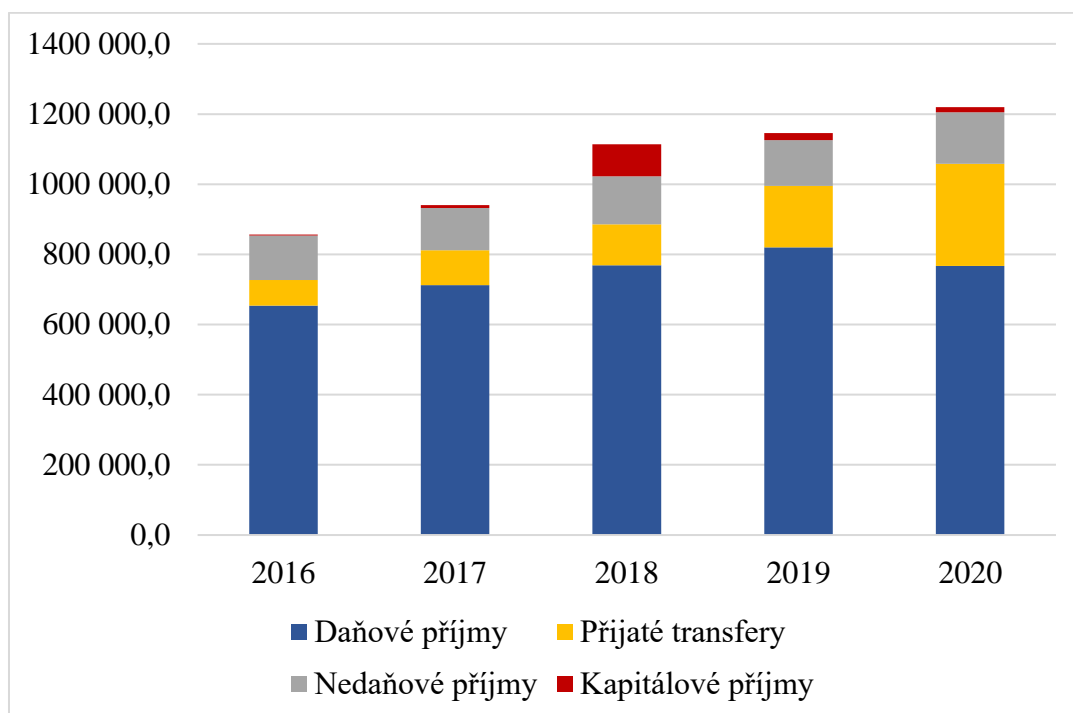
největší zdroj příjmů tvořily převážně daně z příjmů P.O. a F.O. a také daně ze zboží a služeb v Tuzemsku, tedy DPH. Rozdíl mezi roky 2016 a 2020 je až skoro 30 %, přesně 29,8 %. V roce 2020 hlavní zdroj příjmů tvořily daňové příjmy spolu s přijatými transfery, kde nejvyšší částku tvořily dotace v rámci souhrnného dotačního vztahu.

Daňové příjmy mají rostoucí tendenci do roku 2019, v roce 2020 došlo k poklesu. Na růst daňových příjmů města Prostějov měli vliv především: vysoká úroveň zaměstnanosti a vyšší mzdy. V roce 2019 vzrostla průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců o 36 144 Kč [33]. Rovněž měl Prostějov na konci roku nejnížší podíl nezaměstnaných z Olomouckého kraje, a to 1,9 % [27] Daňové příjmy v roce 2020 klesly oproti předchozímu roku asi o 6,5 %. Nejvyšším zdrojem příjmů města Prostějov jsou daňové příjmy, které tvoří 70,5 % celkových příjmů ve sledovaném období. Město Prostějov se neustále snaží zlepšovat podnikatelské prostředí. Snaží se zkrátit a urychlit postup na úřadech, připravuje se zprovoznění další průmyslové zóny, snaží se urychleně poskytovat informace podnikatelům, neustále zkvalitňuje webové stránky města a také se město snaží zlepšovat komunikaci mezi podnikateli [26]. V Prostějově je vysoké procento P.O, malých středních firem a ekonomických subjektů, které se podílejí právě na daňových příjmech města.

Druhou největší složkou příjmů jsou přijaté transfery, které tvoří 14,3 % celkových příjmů. Transfery ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtu kraje se každým rokem navyšují. K nejvyššímu nárůstu transferů došlo v roce 2020, a to na hodnotu 291 109,2 (tis. Kč). Tento nárůst byl způsoben především plánovanými projekty města. Město koncem roku 2019 odsouhlasilo návrh investičních dotací na rok 2020 v celkové výši 71 200 (tis. Kč). Plánované přijaté transfery byly především na občanské záležitosti, do rozvoje a investic. Dotace byly využity především na obnovu Národního domu, vybudování nového parku na Okružní ulici, výstavbu dopravního terminálu na Floriánském náměstí a zbudování nových dílen a učeben ZŠ a MŠ na Melantrichově ulici.

Nejnižším prvkem příjmů jsou kapitálové příjmy, které tvoří 2,6 %. V roce 2018 došlo k jednorázovému navýšení příjmů z prodeje pozemků až o 81 757, 5 (tis. Kč), kdy město Prostějov odprodalo mnohé své pozemky např. společnosti PV – AUTO, s. r. o. nebo Mubea Stabilizer Bar Systems s. r. o., která pozemek využila k výstavbě nového průmyslového areálu. V následujícím grafu 2 je zobrazena struktura příjmů.

Graf 2: Struktura příjmů rozpočtu města Prostějov v letech 2016–2020 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Daňové příjmy tvoří základní složku příjmů města Prostějov. Jsou tvořeny svěřenými daněmi, sdílenými daněmi, místními daněmi a správními poplatky. Rozdělení daňových příjmů města Prostějov obsahuje následující tabulka 5.

Tabulka 5: Daňové příjmy města v letech 2016–2020 (v tis. Kč)

Daňové příjmy / rok	2016	2017	2018	2019	2020
DPFO ze závislé činnosti	123 081,8	0,0	160 544,1	178 603,3	168 467,4
DPFO placená poplatníky	0,0	3 668,5	0,0	0,0	0,0
DPFO vybíraná srážkou	0,0	12 054,2	0,0	0,0	0,0
DPFO placená plátcí	0,0	140 919,0	0,0	0,0	0,0
DPFO ze SVČ	8 881,4	0,0	3 455,2	4 544,6	2 528,1
DPFO z kapit. výnosů	12 152,4	0,0	13 652,2	15 327,0	17 624,1
DPPO	125 578,4	128 357,2	125 359,8	142 764,0	115 435,4
DPPO za město	22 786,5	19 655,2	24 305,1	29 139,4	24 613,3
Daň z přidané hodnoty	230 161,9	260 245,2	308 491,9	321 398,9	316 641,9
Daň z nemovitých věcí	28 875,0	29 529,2	29 611,9	30 014,4	28 329,6
Správní poplatky	19 942,9	21 303,5	20 418,9	19 860,8	17 075,1
Místní poplatky	0,0	0,0	0,0		
Dílčí daň z technických her	0,0	0,0	0,0	47 382,8	40 755,2
Ost. odvody z vybr. činností a služ. jinde neuvedené	384,1	389,5	385,4	386,3	223,1
Poplatky za provoz, shrom a odstr. kom. odpadu	23 893,4	24 234,5	23 926,2	24 074,6	23 270,5
Daň z hazardních her	0,0	52 331,1	54 905,7	3 821,1	4 363,5
Poplatek ze psů	1 294,3	1 319,7	1 311,2	1 335,1	1 420,0
Poplatek za užívání veřejného prostranství	1 306,1	1 203,6	957,7	1 066,7	1 119,9
Příjmy úhrad za dobývání nerostů			8,6		8,6
Zrušený odvod z loterií a pod. her	2 355,7	802,7	2,3	19,3	1,2
Zrušený odvod z výherních hracích přístrojů	53 163,3	16 429,3	12,6	6,6	0,8
Odvody za odnětí půdy ze zem. Půdního fondu	37,2	94,2	1 449,4	375,4	5 200,9
Celkem	653 894,2	712 536,6	768 798,2	820 119,9	767 078,6

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Největší zastoupení v daňových příjmech má daň z přidané hodnoty. Podílí se na tvorbě daňových příjmů v průměru asi okolo 39 %. V roce 2020 tvořila asi 41 % daňových příjmů. V roce 2018 došlo k největšímu přírůstku příjmů z DPH, a to o 48 246,6 (tis. Kč). Došlo k tomu především proto, že došlo ke změně rozpočtového určení daní. Následkem toho vzrostl podíl obcí na DPH z 21,4 % na 23,5 % [29]. Do roku 2019 měla daň rostoucí hodnotu, ale v minulém roce došlo k poklesu o 1,5 %. Pokles souvisí s pandemií nemoci COVID. Ministerstvo financí

totiž připravilo pro poplatníky protikrizový balíček daňových změn, kde mimo jiné snížilo sazby například u ubytovacích služeb nebo u vstupného do saun a dalších podobných zařízení. V tomto roce by mělo dojít, podle schváleného rozpočtu ke snížení příjmů z DPH až o 9,7 %. Důsledkem je pandemie nemoci COVID a s tím související vládní restrikce a opatření.

Druhou největší složkou daňových příjmů je daň z příjmů právnických osob. V průměru tvoří okolo 17 % daňových příjmů. V roce 2019 dosáhla daň nejvyšší hodnoty z uvedených let a tvořila 17,4 % daňových výnosů. V roce 2020 došlo stejně jako u daně z přidané hodnoty k poklesu, a to o téměř 19,1 %, což je zhruba o 27 328, 8 (tis. Kč). V letošním roce by mělo nastat opět snížení, až o 22 %.

Třetí početnější skupinou, co se podílu na daňových příjmech týče je daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti. Průměrně se podílejí na celkových daňových příjmech z 20,9 %. Hodnota daně do roku 2019 rostla. Roku 2020 došlo ke snížení, což bylo způsobeno především pandemií viru COVID - 19. Následkem této pandemie mnoho firem ukončilo svou činnost. V roce 2020 došlo k poklesu o 5,7 % oproti minulému roku. Výnos z daně se snížil o 10 135,8 (tis. Kč).

3.5. Výdaje rozpočtu

Nejčastěji se používá členění výdajů podle ekonomického hlediska, a to na běžné a kapitálové [15]. Běžné výdaje jsou takové, které se pravidelně každý rok opakují. Jsou určeny na platy zaměstnanců, nákup materiálu, vody, paliv a energie, nákup služeb a sociální dávky [18]. Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících potřeb, zejména investičních, které přesahují jedno rozpočtové období, a jsou zpravidla jednorázové (z hlediska konkrétní investice) [15]. V následující tabulce 6 a grafu 3 lze vidět porovnání výdajů mezi roky 2016 až 2020. Jsou zde uvedeny plánované výdaje a skutečné výdaje.

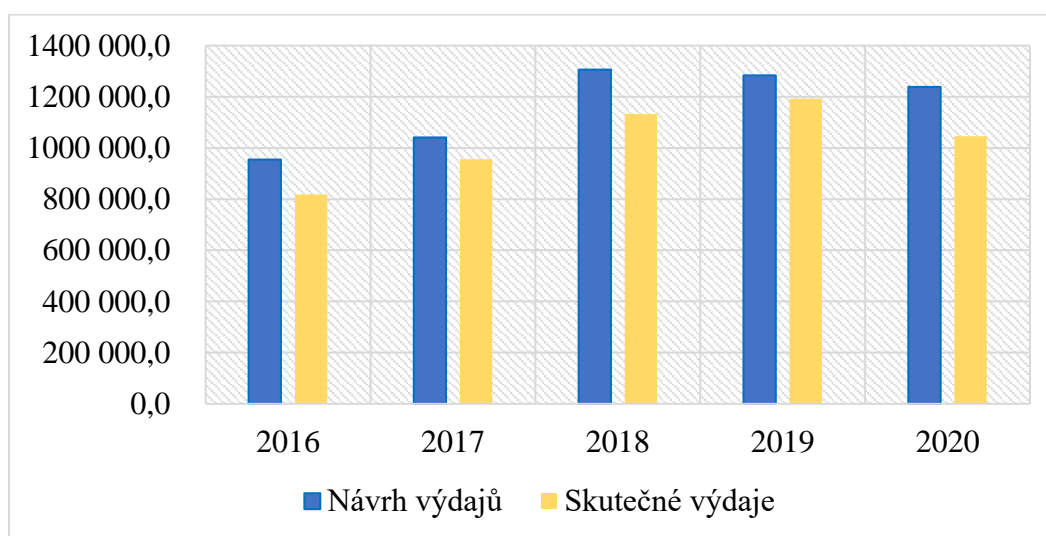
Skutečné výdaje byly oproti příjmům ve všech sledovaných letech nižší než plánované výdaje. Výdaje v jednotlivých letech pomalu rostly. Což u statutárního města není nic neobvyklého. Města neustále investují do rozvoje veřejného života na svém území. Nejvyšších výdajů dosáhlo město v roce 2019. Ve srovnání s rokem 2018 vzrostly výdaje asi o 5,3 %. Výdaje v roce 2020 oproti roku 2019 klesly o 12,3 %, tedy o 146 517,56 (tis. Kč). V tabulce 7 je zobrazeno členění výdajů v letech 2016-2020. V grafu 4 lze vidět strukturu výdajů.

Tabulka 6: Výdaje města za roky 2016–2020 (v tis. Kč)

Rok	Návrh výdajů	Skutečné výdaje
2016	954 964,6	817 906,0
2017	1 040 946,6	955 621,5
2018	1 306 635,2	1 132 087,7
2019	1 284 003,9	1 192 490,9
2020	1 238 212,2	1 045 973,4

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Graf 3: Výdaje města za roky 2016–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Tabulka 7: Členění výdajů města dle ekonomické hlediska v letech 2016–2020 (v tis. Kč)

Druh výdaje/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Běžné	658 525,6	698 618,3	758 493,0	888 012,1	811 303,1
Kapitálové	159 384,7	257 005,4	373 596,4	304 480,6	234 671,7
Celkem	817 910,3	955 623,6	1 132 089,4	1 192 492,7	1 045 974,8

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

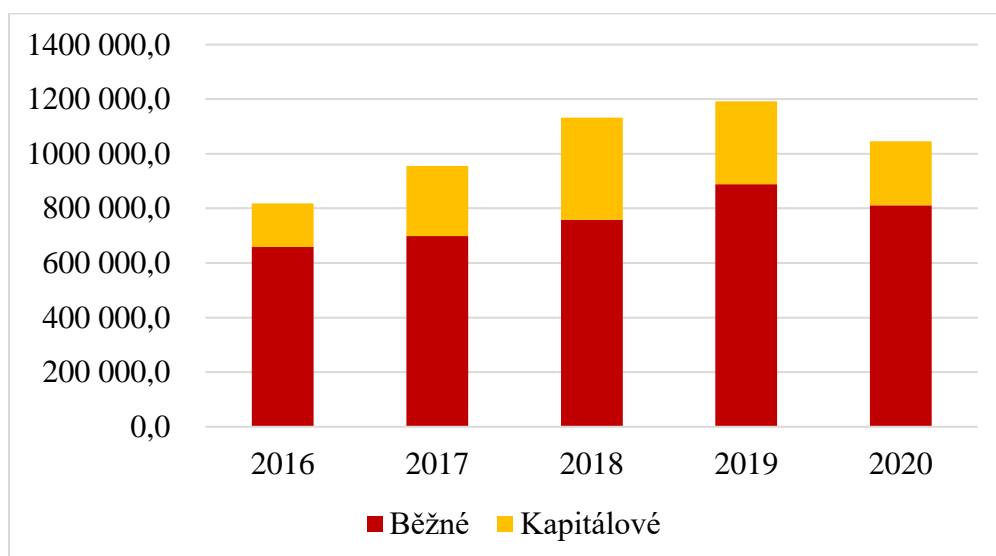
Běžné výdaje opět postupně rostly až do roku 2019. V roce 2020 došlo k poklesu o 76 709 (tis. Kč), což je o 8,6 %. Nejvyšší hodnoty běžných výdajů bylo dosaženo v roce 2019. Nejvíce financí město v roce 2019 vynaložilo na neinvestiční nákupy, konkrétně nákup služeb, z toho nejvíce bylo investováno do zpracování dat a služeb související s informačními a komunikačními technologiemi. Druhou největší složkou výdajů v roce 2019 byly výlohy na

platy a s tím spojené výdaje. Město se snaží udržet si své zaměstnance, v případě, že jich je nedostatek, je zvýšení platu jednou z možností přilákání nových potenciálních zaměstnanců.

Běžné výdaje se podílejí průměrně na celkových výdajích z 74,2 %. V roce 2019 byl podíl běžných výdajů na celkových výdajích 74,5 %. Nejvyšší složkou běžných výdajů v roce 2019 byl tedy výdaj na nákup služeb j. n. Tvořil 20,3 % veškerých výdajů, částkou 180 476,9 (tis. Kč). Druhou nejvyšší skupinou výdajů byly již zmíněné platy zaměstnanců, kteří jsou v pracovním poměru. Představovaly 17,9 % celkových výdajů. Výdaje na platy zaměstnanců tvořily v roce 2019 158 558,2 (tis. Kč). V roce 2020 největší složku běžných výdajů byly opět neinvestiční nákupy, jako je nákup služeb nebo opravy a udržování. Výdaje na opravy a údržbu se týkaly např. oprav Národního domu, na kterou město získalo dotaci, opravy zimního stadionu nebo opravy MŠ na Partyzánské ulici, kde proběhla oprava sociálních zařízení, odpadů a rozvodů vody.

Hodnota kapitálových výdajů rostla do roku 2018. Poté začaly postupně opět klesat. Kapitálové výdaje tvoří v průměru 25,8 % celkových výdajů. Během sledovaných let, tedy 2016-2018 věnovalo město Prostějov značnou částku na investiční nákupy, konkrétně do pozemků. Roku 2014 zahájilo Ředitelství silnic a dálnic projekt s názvem Stavební úpravy na D46 MÚK Držovice. Jedná se o stavbu obchvatu okolo města Prostějov. Výstavba bude město stát téměř 355 mil. Kč, město však získalo od EU i dotace ve výši 269 mil. Kč. Aby městu byly vyplaceny již zmíněné dotace, muselo stihnout do konce roku 2018 odkoupit všechny potřebné pozemky.

Roku 2018 dosáhly kapitálové výdaje nejvyšší hodnoty za sledovaná období. Oproti roku 2017 vzrostly kapitálové výdaje o 31,2 %, protože na rok 2018 byly také naplánované tyto velké investice: rekonstrukce koupaliště ve Vrahovicích, oprava DDM Vápenice a stavba komunitního domu [29]. Roku 2019 kapitálové výdaje klesly o 18,5 %. Jejich hodnota byla ale stále vyšší než v roce 2020. Na rok 2019 byly připravovány především tyto hlavní projekty a opravy: rekonstrukce Národního domu, dokončení rekonstrukce Plumlovské ulice, pokračování v obnově sídliště Šárka a výstavba dopravního terminálu na Floriánském náměstí [25]. Rozpočet na rok 2020 počítal s těmito výdaji na opravy a investice: přístavba šaten na zimním stadionu, rekonstrukce tělocvičny v DDM, severní obchvat a regenerace panelového sídliště B. Šmerala [32].

Graf 4: Struktura výdajů v letech 2016–2020 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

V tabulce 8 jsou uvedeny výdaje města Prostějov dle odvětvového třídění v letech 2016–2020.

Tabulka 8: Odvětvové třídění výdajů města v letech 2016–2020 (v tis. Kč)

Odvětvové třídění / rok	2016	2017	2018	2019	2020
Zemědělství a lesní hospodářství	839,3	747,8	583,4	993,1	465,0
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	101 408,9	171 458,9	143 642,9	225 968,0	143 716,7
Služby pro obyvatelstvo	399 344,4	446 638,5	644 498,1	576 465,5	540 368,0
Sociální věci a politika zaměstnanosti	2 995,2	3 571,5	3 790,9	4 077,0	7 202,0
Bezpečnost státu a právní ochrana	38 884,9	42 778,8	44 670,8	62 165,1	62 165,5
Všeobecná veřejná správa a služby	274 437,7	290 428,1	294 903,3	322 823,9	292 027,7
Celkem	817 910,3	955 623,6	1 132 089,4	1 192 492,7	1 045 944,8

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Město Prostějov vynaloží většinu prostředků především na služby pro obyvatelstvo, v průměru tyto výdaje tvoří 50,8 % veškerých výdajů. Do této skupiny patří např. výdaje na školství, bytové hospodářství, komunální služby, ochrana životního prostředí, tělovýchova, zdravotnictví apod. [36]. Nejvyšší hodnoty výdajů na služby pro obyvatelstvo dosáhlo město Prostějov v roce 2018, nejvíce peněz město vydalo na sport a zájmovou činnosti. Do sportovních zařízení ve vlastnictví obce bylo vloženo v roce 2018 asi 80 860,9 (tis. Kč). Město Prostějov se snaží pravidelně podporovat rozvoj sportu. V roce 2018 došlo k dokončení nové sportovní haly Národní sportovní centrum, která vyšla na zhruba 140 mil. Kč. Město na ni získalo dotaci ve výši 110 mil. Kč. V roce 2020 byla největší složkou výdajů na služby pro obyvatelstvo, po sportu a zájmové činnosti, výloha na péči o vzhled obcí a zeleň. Hodnota těchto nákladů činila 67 599,7 (tis. Kč).

Další největší složkou tvořily výlohy do předškolního a základního vzdělávání. Mateřským školám putovalo v roce 2020 zhruba 31 419,5 (tis. Kč) a základním školám 62 128,1 (tis. Kč). Dle odvětvového třídění je druhou oblastí, na kterou město Prostějov vynakládá nejvíce peněžních prostředků, oblast všeobecné veřejné správy a služeb. Patří sem především výlohy místní správy a zastupitelstva [36]. Běžně se podílejí na celkových výdajích z 28,7 %. Nejvyšší hodnoty těchto výdajů bylo dosaženo v roce 2019. Město v roce 2019 investovalo značnou částku také do místní správy. Tyto výlohy byly ve výši 252 442,5 (tis. Kč). V roce 2020 taktéž putovalo nejvíce peněz na činnost místní správy. Tento náklad měl celkovou výši 238 404,8 (tis. Kč).

Třetím největším sektorem, kam město Prostějov investuje nejvíce peněz jsou průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Řadí se sem např. náklady na výstavbu silnic a jejich správu, čištění odpadních vod, veřejnou hromadnou dopravu, cestovní ruch apod. [36]. Obyčejně tvoří 15,3 % celkových výdajů. Roku 2020 byla nejvyšší peněžní částka v tomto sektoru věnována na záležitosti pozemních komunikací, např. na opravu silnice na ul. Josefa Lady, kde byla postavena i protihluková stěna a přechod pro chodce. Částka byla vyčíslena na 51 552,7 (tis. Kč). Druhá nejvyšší částka byla věnována na provoz veřejné silniční dopravy, a to ve výši 39 269,1 (tis. Kč).

4. SOUČASNÉ HOSPODAŘENÍ A JEHO KONTROLA

Porovnání mezi příjmy a výdaji v letech 2016 až 2020 proběhlo v předcházející kapitole. Tato kapitola je zaměřena na analýzu současného stavu hospodaření a jeho následnou kontrolu. Jednotlivé rozpočty a zprávy auditorů bylo vždy snadné dohledat na stránkách města Prostějov. Byli využity i data z webu monitor státní pokladny Ministerstva financí.

4.1. Analýza současného hospodaření

Rada města Prostějova odsouhlasila návrh rozpočtu na rok 2021. Rada města svěřila vykonavatelům operací oprávnění provádět úpravy rozpočtu na rok 2021 do 500 tis. Kč v jednotlivém případě v rámci své kapitoly, aby se celkový objem rozpočtu kapitoly vůbec nezměnil [32]. V následující tabulce jsou uvedeny některé ukazatele pro rok 2021.

Tabulka 9: Ukazatele pro rok 2021 (v tis. Kč)

Celkové příjmy	913 429,2
Celkové neinvestiční výdaje	859 638,5
Celkové investiční výdaje	245 113,7
Celkové výdaje	1 104 752,1
Financování – tvorba a čerpání peněžních fondů	- 24 935,9
Financování – zapojení FRR	114 961,6

Zdroj: vlastní zpracování dle [21]

Při sestavování rozpočtu výdajů a příjmů na rok 2021 bylo přihlédnuto k ekonomickým důsledkům koronavirové epidemie. Rozpočet na rok 2021 byl navrhnut a schválen s výrazným schodkem. V roce 2021 město předpokládá příjmy ve výši 913 429,2 (tis. Kč). V současnosti jsou příjmy naplněny z 21,7 %. Aktuální hodnota příjmu je ve výši 198 578,4 (tis. Kč). Počítá se, že největším zdrojem příjmů bude v daňových příjmech DPH. Z DPH město očekává příjmy ve velikosti 286 000 (tis. Kč). Z nedaňových příjmů město očekává nejvyšší částku z pronájmu nemovitostí a jejich částí, tyto příjmy by měly být ve výši 57 859 (tis. Kč). Celkové finanční transfery městu by měly být ve výši 101 575 (tis. Kč). Ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu by městu mělo přijít zhruba 69 197 (tis. Kč).

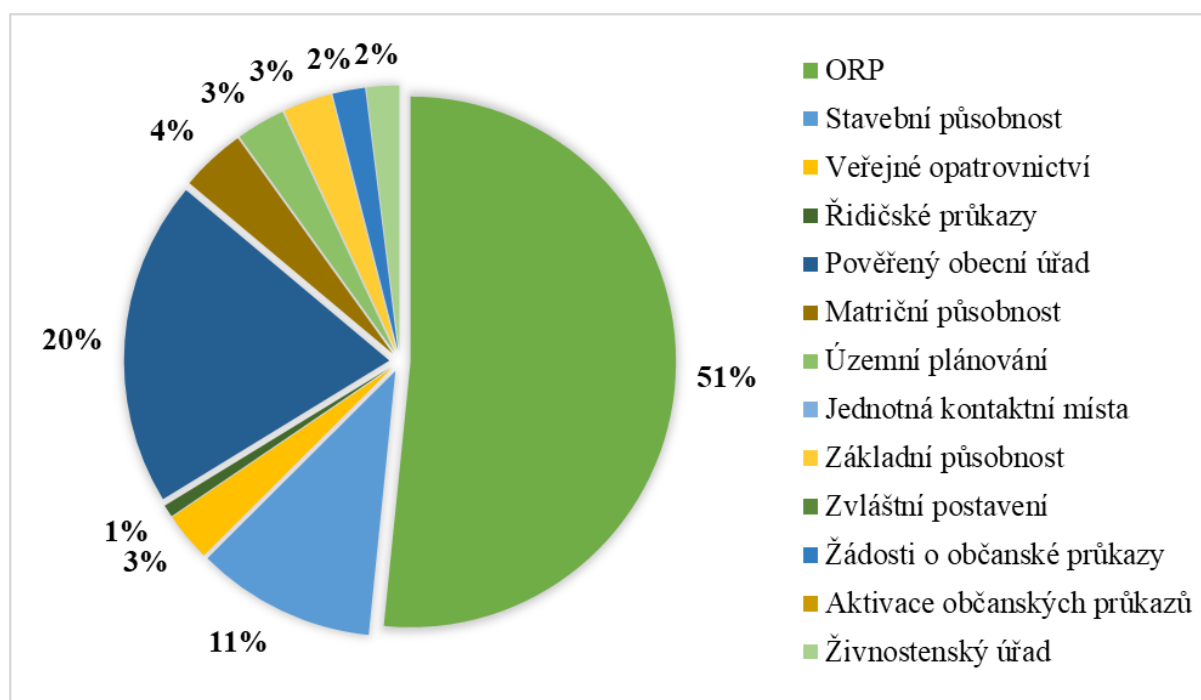
Výdaje na rok 2021 byly stanoveny v celkové výši 1 104 752,1 (tis. Kč). Aktuálně je jejich hodnota 179 646,9 (tis. Kč). Procentuální vyjádření činí 16,3 %. Město Prostějov plánuje v roce 2021 využít vlastní finanční zdroje v celkové výši 114 961,6 (tis. Kč). Obec plánuje na tento rok financující transakce v hodnotě 90 025,7 (tis. Kč). Na tento rok jsou plánovány stavební investiční výdaje ve výši 148 550 (tis. Kč). Největším projektem je již zmíněný

obchvat města, dále je to např. pokračování v regeneraci panelového sídliště B. Šmerala, rekonstrukce mnoha komunikací ve městě nebo opravy Národního domu v Prostějově. Financující operace jsou plánovány v celkové výši 90 026 (tis. Kč). Nejvíce peněz bude tento rok vynaloženo na služby pro obyvatelstvo. Celkem by to mělo být ve výši 501 077 (tis. Kč). Značná částka z kategorie služby pro obyvatelstvo půjde na školství v obci, do bytového hospodářství a na sportovní zařízení. Město plánuje také v roce 2021 investovat značnou částku do dopravy, konkrétně 163 061 (tis. Kč). Výdaje na veřejnou správu město očekává ve výši 371 711 (tis. Kč).

Poslední makroekonomická predikce MFČR ze dne 15. 9. 2020 očekávala meziroční růst HDP v roce 2021 ve výši 3,9 % (pro rok 2020 predikovala poklesnutí o 6,6 %) [21]. V současnosti však stále panuje rozpačitost nad budoucím vývojem hodnoty HDP%. Tento pokles činí zhruba snížení příjmů z daně o cca 80 mil. Kč. Pokles souvisí s celosvětovou pandemií nemoci COVID. V predikci na rok 2021 je také zohledněna výrazná změna u příspěvku na výkon státní správy. Tento příspěvek je odhadován na hodnotu v celkové výši téměř 70 mil. Kč. Podle přístupných informací je pravděpodobné, že dojde k meziročnímu zvýšení o 4,5 %. V roce 2020 byl tento příspěvek v hodnotě necelých 66 mil. Kč. Na obrázku 8 lze vidět složky příspěvku na státní správu pro město Prostějov.

Největší složkou tohoto příspěvku tvoří příspěvek na rozšířenou působnost. Ten se podílí na celkové výši příspěvku z 52 %. Na rok 2021 je stanoven tento příspěvek složky ORP na skoro 36 mil. Kč. Druhou největší složkou je příspěvek na pověřený obecní úřad v hodnotě zhruba 14 mil. Kč, což činí 20 % z celkového příspěvku na státní správu. Další složkou, která se z větší části podílí na celkovém příspěvku na státní správu je podpora stavební působnosti. Ta je podporována částkou přibližně 7 mil. Kč. Na celkové hodnotě příspěvku pro obec se podílí 11 %. Finální výše příspěvků může být změněna na základě rozhodnutí krajského úřadu

Obrázek 8: Složky příspěvku pro město Prostějov na rok 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle [30]

4.2. Financování města

Rozdíl mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji, jejichž realizace probíhala od 1. ledna do 31. prosince určitého roku se označuje jako saldo rozpočtu. Deficit lze ale velmi často pokrýt úsporami města či obce z dřívějších let nebo lze využít návratné zdroje, které budou splatné nadcházející roky. V tabulce 10 lze vidět přehled financování za posledních 5 let.

Tabulka 10: Financování města Prostějov v letech 2017–2021 (v tis. Kč)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Celkové příjmy	940 122,48	1 113 818,76	1 145 982,02	1 220 018,18	922 018,21
Celkové výdaje	955 623,60	1 132 089,39	1 192 492,67	1 045 974,80	1 109 272,11
Saldo rozpočtu	-15 501,12	-18 270,63	-46 510,65	174 043,38	-187 253,90
Financování	15 501,12	18 270,63	46 510,65	-174 043,38	187 253,90

Zdroj: vlastní zpracování

Město Prostějov hospodařilo velmi často s deficitním rozpočtem. To však nemusí nutně znamenat, že hospodařilo špatně. Mezi roky 2017–2019 docházelo k postupnému růstu deficitu. Ve všech třech letech došlo k situaci, kdy celkové příjmy byly nižší než celkové výdaje.

Příčinou schodků byl nárůst kapitálových výdajů. V roce 2020 vykázalo město Prostějov zisk. Příjmy byli vyšší než výdaje. Došlo k nárůstu transferů o 116 429,4 (tis. Kč) a nedaňových příjmů o 16 412,9 (tis. Kč). Ve složce finanční transfery vzrostly především ostatní investiční dotace ze státního rozpočtu o 26 169,5 (tis. Kč), také vzrostly neinvestiční dotace ze státního rozpočtu v rámci SDV, a to o hodnotu 2 841,6 (tis. Kč).

V roce 2017 nemělo město žádné úvěry ani dluhy. Podíl zadluženosti na cizích zdrojích byl 0 %. Cizí zdroje byly v celkové hodnotě 227 550 (tis. Kč). V roce 2017 mělo město krátkodobé závazky v hodnotě 225 664 (tis. Kč) a oběžná aktiva ve výši 612 303 (tis. Kč). Na základě těchto ukazatelů byl určen podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům 3,82 % a celková likvidita 2,71. Tato hodnota značí, že krátkodobé likvidní prostředky kryjí krátkodobé závazky téměř skoro třikrát. V roce 2020 byla zadluženost města Prostějov nulová. Cizí zdroje byly roku 2020 ve výši 312 429 (tis. Kč). Dle ukazatelů byl stanoven podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům 4,46 %. Celková likvidita byla určena na hodnotu 2,61. Tento stav určuje, jak je obec způsobilá hradit krátkodobé závazky. Hodnota 2,61 znamená, že krátkodobé likvidní prostředky kryjí krátkodobé závazky více než dvaapůlkrát.

4.3. Analýza kontroly hospodaření města

Kontrola hospodaření může probíhat různými způsoby. Jedním způsobem je zjištění stavu strategického plánu a zda tomu odpovídá skutečná situace. Zda byl strategický plán města splněn. Strategický plán město vyhotovuje na určité období. V roce 2020 skončil strategický plán na roky 2010-2020. V současnosti město Prostějov připravuje Nový strategický plán a Plán udržitelné městské mobility. TOP strategické projekty na roky 2010-2020 byly: Příprava a propagace rozvojových ploch a objektů pro podnikání, Spolupráce místních škol a podniků, Strategie činností MěÚ, Komunitní plánování sociálních služeb, Revitalizace Pernštýnského zámku, Dobudování vnějšího městského okruhu, Rozvoj cyklistické dopravy, Nakládání s komunálním odpadem a Projekt rozvoje a rekonstrukce kanalizační sítě města. Město splnilo téměř všechny nejdůležitější plánované opravy a investice. V současné ještě době probíhá budování městského okruhu. Opravy a rekonstrukce, které se nepovedlo realizovat se odsunuly na strategický plán pro další období.

Hospodaření města bývá na konci roku také kontrolováno nezávislým auditorem. Ve všech sledovaných letech se dle auditora, město nedopustilo závažných chyb a nedostatků. Během kontrol auditory v roce 2017 byly zjištěny malé chyby či nedostatky, které však neměly vliv na výsledek hospodaření běžného účetního období. Jednalo se především o nadhodnocení

nákladů příštích období, mzdových nákladů, ostatních krátkodobých pohledávek a podhodnocení zákonného sociálního pojištění ve Výkazu zisku a ztrát. Kontrola hospodaření města Prostějov za rok 2020 není zatím k dispozici. Audit města by měl být k dispozici koncem března, nejpozději však na konci dubna 2021.

Ministerstvo financí posuzuje hospodaření územních samosprávných celků. Využívá k tomu Monitoring hospodaření územních samosprávných celků. Sleduje se osmnáct ukazatelů, které vychází z finančních a účetních výkazů zasílaných do systému Státní pokladny, za stěžejní se považují tři následující ukazatele [24]: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti, podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům a celková likvidita. Ve sledovaných letech, tedy 2016–2020 celková likvidita neklesla na nejnižší možnou hranici. Likvidita by neměla dosáhnout hodnoty nižší než 1. Ve všech sledovaných letech byla celková likvidita města vždy vyšší než 2. Městu se daří úspěšně krýt krátkodobé závazky svými oběžnými aktivy. Dalším ukazatelem je podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům. Doporučení ministerstva je, aby hodnota nebyla vyšší než 25 %. V letech 2016–2019 hodnota nepřesáhla 4 %. Pouze v roce 2020 dosáhla hodnota na 4,5 %. Nicméně hodnoty ukazatele nejsou nijak vysoké. Pravidlo rozpočtové odpovědnosti bylo nově zavedeno v roce 2017. Toto pravidlo značí procento dluhu k průměrným příjmům za předešlé 4 roky. Optimální hodnota je do 60 %. Hodnota města byla od roku 2017 vždy nulová. Město dle ukazatelů ministerstva financí hospodaří velmi dobře. Jeho zadluženost je téměř nulová a nemá žádné úvěry.

5. NÁVRH DOPORUČENÍ

Na závěr bakalářské práce jsou uvedeny návrhy doporučení. Dle provedené analýzy vyplynulo, že finanční situace města Prostějov je uspokojivá. Každoroční zprávy nezávislých auditorů o hospodaření obce za sledované období 2016–2019 neobjevily žádné vážné nedostatky a chyby v hospodaření. Podle výše zmíněných ukazatelů, lze usoudit, že si obec v hospodaření vede dobře. Rekonstruuje a také investuje do rozvoje obyvatelstva. Usiluje o dotace z Evropské unie, jenž využívá na projekty ke zkvalitnění života v obci.

Město Prostějov hospodaří s kladným zůstatkem na bankovních účtech. Mohlo by více investovat do výstavby parků a regenerace zeleně. Tento krok by zkvalitnil život občanů a přispěl by k přilákání nových obyvatel. Město zpracovává a připravuje Plán udržitelné městské mobility, kde klade důraz především na modrozelenou infrastrukturu. V současné době je k dispozici na stránkách města dotazník, který je zaměřen na životní prostředí. Výsledky z dotazníkového šetření budou využity právě při zpracování Plánu udržitelné mobility města. Z toho vyplívá, že se město zajímá, jaké jsou názory obyvatel na životní prostředí v Prostějově.

Přes Prostějov vedou mnohé cyklistické trasy. Tyto trasy spojují Prostějov s okolními obcemi. Investování do jejich rozšíření či výstavby nových, by přispělo k přilákání více návštěvníků všech věkových kategorií. Došlo by k podpoření ubytovacích a stravovacích služeb. Město se snaží podporovat cykloturismus, od roku 2016 vybuďovalo přes 2,5 km nových cyklistických stezek. V roce 2019 byla spuštěna také služba bikesharing, podpora cyklistiky s využitím moderních technologií. Město by rovněž mohlo vybudovat více stezek skrz samotné město. Kvalitní cyklostezky by podpořily snížení dopravy ve městě. Omezil by se počet projíždějících aut, což by také podpořilo životní prostředí. Pokud město bude pokračovat ve výstavbě a obnově cyklostezek, mohlo by podle primátora města dosáhnout až na dotace ve výši 50 % uznatelných nákladů [38].

Vzniklou finanční zásobu by město mohlo také vynaložit na výstavbu startovacích bytů či městských bytů. Tím by město přilákalo mladé lidi, což by mělo za následek rozšíření podnikatelského prostředí. Mladí lidé, kteří se čerstvě přistěhovali mohou často přispět ve firmě novými myšlenkami či nápady. Město Prostějov dosáhlo už po několikáté na ocenění Město pro byznys. Toto ocenění je dobrou vizitkou města. Takové ohodnocení značně přispívá k propagaci města. Výstavbou nových bytů se také podpořil rozvoj obce. Nové byty by přilákaly lidi z okolí, čímž by se zvýšil počet obyvatel obce. V dnešní době hodnota bytů i pozemků mnohonásobně vzrostla. Dle ČNB hodnota bytů v roce 2020 byla přeceněna až

o téměř 17 % [22]. Hlavním důvodem růstu cen bytů je, že v roce 2010 došlo ke snížení úrokových sazeb, díky tomu začala být poptávka vyšší než nabídka a následkem byl nedostatek bytů v mnoha městech. Dle predikcí na rok 2021, nás čeká nezaměstnanost a pokles HDP, což příliš nenahrává zlepšení situace s cenami bytů. Proto by město mohlo zvážit investovat do výstavby nových. Je zřejmé, že na takové byty by nedosáhli všichni žadatelé. Je potřeba splnit určité podmínky pro získání startovacích či městských bytů. Nejvýznamnější podmínkou je, aby žadatel neměl vůči městu žádné nesplacené dluhy a aby nevlastnil žádnou jinou nemovitost [31].

Město by mohlo také zvážit vyšší podporu cestovního ruchu. Cestovní ruch přispívá k zviditelnění města, což může přispět k vyšší návštěvnosti. Tím by mohlo dojít k navýšení příjmů obce, např. za vstupné, ubytovací poplatky či využívání veřejných míst. Prostějov se nachází ve středu Moravy, v oblasti zvané Haná. V okolí je velké množství destinací, které stojí za to navštívit. Prostějov má kulturně – historický potenciál pro cestovní ruch. Historické centrum je označeno za městskou památkovou zónu. Město každoročně pořádá mnoho akcí, které mohou poskytnou návštěvníkům oddech či zábavu. Jedná se o různé koncerty, společenské akce, jarmarky či tradiční Hanácké slavnosti. Tyto akce motivují turisty k dalším budoucím návštěvám a k obětování jejich peněžní prostředků na spotřebu různých služeb. S tím souvisí i další doporučení rekonstrukce Společenského domu v Prostějově. S příchodem plesové sezóny, zde město pořádá nejen školní plesy. Ve společenském domě se konají i koncerty těšící se značné popularity. Proto by město mělo posoudit výhodnost případné rekonstrukce. Podle rozpočtu na rok 2021 je pravděpodobné, že na tuto investici si bude město muset sjednat úvěr. Město má dostatek finančních prostředků, a spolu s dotací by to nemělo výrazně ovlivnit finanční situaci města v budoucnu. Město by mohlo rovněž uvážit větší propagaci společenských akcí pořádaných městem, což přiláká větší návštěvnost.

Město během sledovaného období nemělo žádné úvěry ani splátky, proto co se týče zadluženosti dosahuje velmi uspokojivých výsledků. Město by mohlo do budoucna vypracovat dotazníkové šetření, což by mohlo poskytnou městu zpětnou vazbu od občanů ohledně spokojenosti již proběhlých investicích, popřípadě o budoucích plánovaných investicích.

ZÁVĚR

Analýza a následné zhodnocení rozpočtů není vůbec jednoduchý proces. Práce byla zpracována, díky údajům ze schválených rozpočtů města, závěrečných účtů a ze zápisů jednání zastupitelstva či rady města. Na základě získaných dat byla provedla analýzu příjmů a výdajů města za období 2016–2020. Cílem bakalářské práce bylo provést analýzu rozpočtových příjmů a výdajů města a následně doporučit možné návrhy pro efektivnější hospodaření a rozvoj města.

Hlavním a důležitým výsledkem, který byl zjištěn je, že hospodářská a finanční situace města je velice příznivá. Tohoto závěru bylo dosaženo především díky zprávám ze zpracování kontroly hospodaření nezávislými auditory a na základě ukazatelů ministerstva financí. Auditorská kontrola neshledala za období 2016-2020 žádné velmi závažné chyby a nedostatky. Kontrola auditory odhalila na konci roku 2017 malé chyby či nedostatky, které ale neměly vliv na konečný výsledek hospodaření. Na základě doporučení auditorů město podobné chyby v následující letech už neopakovalo. Dle ukazatelů Ministerstva financí ČR se všechny sledované indikátory města držely vždy doporučených mezích.

V práci bylo je vypracována analýza příjmů a výdajů rozpočtu města. Hlavním zdrojem příjmů města Prostějov, jsou daňové příjmy. Ty se dle analýzy podílí na celkových příjmech ve sledovaném období v průměru okolo 70 %. Největší složku daňových příjmů tvoří DPH. Ty se na konci roku 2018 zvýšili o téměř 48 246,6 (tis. Kč). Tento růst byl způsoben změnou rozpočtového určení daní. Druhou největší složkou příjmů města jsou přijaté transfery, které se na celkových příjmech podílejí z téměř 14 %. Město má velký úspěch v získávání dotací. Díky nim realizovalo mnohé projekty, které přispěly k zviditelnění a rozvoji města. Nejmenší podíl mají kapitálové příjmy. Ty tvoří necelé 3 % celkových příjmů ve sledovaném období. Dále byly analyzovány skutečné příjmy a příjmy plánované.

V oblasti výdajů je nejvíce peněz využito na běžné výdaje. Běžné výdaje měli opět ve sledovaném období 2016–2019 rostoucí směr. Není to špatná vizitka města. Naopak jde vidět, že město usiluje o zlepšení života občanů. Běžné výdaje se podílejí na celkových výdajích v průměru téměř ze 75 %. Kapitálové výdaje tvoří zhruba 26 % celkových výdajů. Z kapitálových výdajů v roce 2018 bylo nejvíce peněz investováno do odkupů pozemků, jelikož do konce roku muselo stihnout odkoupit veškeré potřebné pozemky, aby dosáhlo na dotace pro výstavbu obchvatu města.

Přestože město velmi často hospodařilo se záporným saldem, neznamená to, že město hospodaří špatně. Obec nemá příliš vysoký podíl cizích zdrojů, což značí, že využívá především

vlastní finanční rezervy. Z výsledků analýzy lze vyvodit, že finance města jsou zdravé. Pokud bude obec v budoucnu hospodařit stejným způsobem, bude zajištěn její růst a rozmach.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BARTOŠ, Josef. *Prostějov: dějiny města*. Prostějov: Město Prostějov, 1999. ISBN 80-238-4511-x.
- [2] CÍSAŘOVÁ, Eliška, PAVEL, Jan. *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*. Praha: Transparency International – Česká republika, 2008, 94 s., ISBN 978-80-87123-06-5
- [3] HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. Vyd. 3. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-301-0.
- [4] HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Veřejné finance: učebnice*. 2. vyd. Praha: Eurolex, 2004. ISBN 80-86432-88-2.
- [5] HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Veřejné finance: vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-577-2.
- [6] MAAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
- [7] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 3. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2005. 528 s. ISBN 80-7357-049-1.
- [8] TOMÁŠKOVÁ, Eva a Ivana PAŘÍZKOVÁ. *Veřejné finance - ekonomické souvislosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7749-2.
- [9] KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- [10] KOPECKÝ, Martin. *Zákon o obcích: komentář*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-376-1.
- [11] KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.
- [12] NOVOTNÝ, Vladimír. *Územní samospráva a její organizace*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. Eupress. ISBN 80-86754-42-1.
- [13] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
- [14] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: územní aspekty veřejných financí*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-7187-024-2.
- [15] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

- [16] PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [17] PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- [18] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2007. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2097-5.

Internetové zdroje

- [19] Analýza vývoje ekonomiky ČR za rok 2017. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/analyza-vyvoje-ekonomiky-cr-za-rok-2017--239095/>
- [20] *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>
- [21] Důvodová zpráva. In: *Prostějov.eu* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/samosprava/hospodareni-mesta/rozpocyt-mesta/schvalene/rozpocet-pro-rok-2021.html>
- [22] Kdy půjdou ceny nemovitostí dolů? *MAXIMA reality* [online]. [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.maxima.cz/blog/ceny-nemovitosti-proc-rostou-a-jak-se-budou-vyvijet/>
- [23] *Mapy.cz* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=17.1167000&y=49.4333000&z=11>
- [24] Monitoring hospodaření územních samosprávných celků. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocyt/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>
- [25] Na příští rok plánuje město Prostějov příjmy i výdaje přes miliardu korun. *OLOMOUCKÁ DRBNA* [online]. 2018 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://olomoucka.drbna.cz/zpravy/spolecnost/10677-na-pristi-rok-planuje-mesto-prostejov-prijmy-i-vydaje-pres-miliardu-korun.html>
- [26] Nejlepším městem pro podnikání je Prostějov, Humpolec skončil druhý. *Česká televize* [online]. [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2807951-nejlepsim-mestem-pro-podnikani-je-prostejov-humpolec-skoncil-druhy>
- [27] Nejnižší podíl nezaměstnaných hlásí okres Prostějov. *Prostějov* [online]. [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/aktuality-archiv/nejnizsi-podil-nezamestnanych-hlasi-okres-prostejov.html>

- [28] *Některé otázky zájmové samosprávy a její činnost* [online]. Mgr. Šárka Lipertová, 2010 [cit.2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21455502&doctype=ART&>
- [29] Příjmy Prostějova příští rok vzrostou na 912 milionů korun. *Blesk.cz* [online]. ČTK, 2017 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-live-ekonomika/512052/prijmy-prostejova-pristi-rok-vzrostou-na-912-milionu-korun.html>
- [30] Příspěvek na výkon státní správy pro obce 2021. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.prispevekobce.cz/detail-2021/589250>
- [31] Pronájem v Prostějově a městské byty. Jaké jsou jejich výhody a co je třeba splnit proto, abychom je získali? *Tipy pro vaši zahradu* [online]. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://zahradnitipy.cz/pronajem-v-prostejove-a-mestske-byty-jake-jsou-jejich-vyhody-a-co-je-treba-splnit-proto-abychom-je-ziskali/>
- [32] *Prostějov statutární město* [online]. Publikační a redakční systém Public4u © 2000 - 2021 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu>
- [33] Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2019. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2019>
- Zkopírovat citaci
- [34] *Rozklikávací rozpočet* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://rozpocet.prostejov.eu/>
- [35] Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: [www.mvcr.cz › rozpocetove-hospodareni-pro-zastupitele-obci](http://www.mvcr.cz/rozpocetove-hospodareni-pro-zastupitele-obci)
- [36] Výdaje obcí – porovnání vývoje a struktury obecních výdajů. *Deník Veřejné správy* [online]. 2008 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6346154>
- [37] Vyhláška č. 323/2002 Sb. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2002/vyhlaska-c-323-2002-sb-3461>
- [38] Výstavba cyklostezek bude letos dál pokračovat. *Prostějov* [online]. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/aktuality-archiv/vystavba-cyklostezek-bude-letos-dal-pokracovat.html>